

АНАЛІЗ

**показників статистичної звітності спорів, що виникають
із правочинів, зокрема договорів, в т.ч., що виникають
при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними
та у спорах щодо неналежного їх виконання
за I квартал 2025 року.**

ЗМІСТ:

1. Вступ	3
2. Аналіз судової статистики щодо розгляду Господарським судом Харківської області спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів, в т.ч., що виникають при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними та у спорах щодо неналежного їх виконання за I квартал 2025 року.	5
3. Аналіз судової практики щодо результатів розгляду Господарським судом Харківської області спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів, в т.ч., що виникають при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними та у спорах щодо неналежного їх виконання за I квартал 2025 року.	14
3.1.Справи у спорах, щодо постачання природнього газу.	15
3.2.Справи у спорах щодо неналежного виконання зобов'язань за договором субпідряду.	21
3.3.Справи у спорах, щодо неналежного виконання зобов'язань за договором поставки товарів.	24
3.4.Справи у спорах щодо неналежного виконання зобов'язань за договором розміщення транспортних засобів.	28
3.5.Справи у спорах щодо неналежного виконання зобов'язань за договором про надання транспортно-експедиторських послуг.	32
3.6.Справи у спорах щодо неналежного виконання зобов'язань за договором про закупівлю робіт.	37
4. Висновок.	41

ВСТУП.

Відповідно до плану роботи Господарського суду Харківської області та аналітичного відділу суду здійснено аналітичний огляд даних судової статистики та судової практики щодо здійснення правосуддя спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів, в т.ч., що виникають при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними та у спорах щодо неналежного їх виконання за I квартал 2025 року.

Розвиток торгівлі, промисловості, сфери послуг і сільського господарства зумовлює необхідність, постачати підприємствам і іншим господарюючим суб'єктам необхідну їм сировину, матеріали й устаткування, надавати фізичним і юридичним особам різноманітні послуги - у всьому цьому розмаїтті господарського життя договір служить найважливішим засобом, що забезпечує обіг матеріальних і нематеріальних цінностей. Договір також є найважливішим регулятором фактичної поведінки, оскільки ним безпосередньо визначаються взаємні права та обов'язки сторін у цих зобов'язальних правовідносинах. Договір є і найважливішим засобом, що дисциплінує господарський обіг, оскільки покладає відповідальність на сторони, які не виконують права й обов'язки, передбачені договором.

Зважаючи на особливості вітчизняної правової системи, основним джерелом правового регулювання договірних відносин є нормативно-правовий акт. Нормативно-правові акти, що регулюють договірні відносини, у більшості своїй є частиною цивільного законодавства.

Основу цивільного законодавства становить Конституція України, а також Цивільний кодекс України.

Поряд із Цивільним Кодексом джерелами правового регулювання договірних відносин є також інші закони та кодифіковані акти. У ряді випадків Цивільний кодекс сам указує, які закони підлягають застосуванню до відповідних правовідносин. Наприклад, відповідно до п. 3 ст. 698 Цивільного Кодексу до відносин за договором роздрібної купівлі-продажу за участю покупця - фізичної особи, не врегульованих Цивільним кодексом, застосовуються законодавство про захист прав споживачів (ЗУ "Про захист прав споживачів"). Окрім того, до джерел правового регулювання відносяться Земельний кодекс України, який містить норми, що регулюють оренду земельних ділянок, Господарський кодекс, що встановлює особливості договірних відносин у сфері господарювання, а також Повітряний кодекс, Кодекс торговельного мореплавства та інші.

Відповідно до ст. 6 Цивільного кодексу України сторони мають право врегулювати у договорі, який передбачений актами цивільного законодавства, свої відносини, які не врегульовані цими актами, а також можуть відступити від положень актів цивільного законодавства і врегулювати свої відносини на власний розсуд. Переважна більшість цивільно-правових норм, які визначають умови договорів, має диспозитивний характер, тобто сторони в

договорі можуть відступити від положень закону і врегулювати свої відносини на власний розсуд.

Суть, значення цивільно-правового договору в конкретних правовідносинах найбільш яскраво відображаються у його змісті, яким визначається і зміст самого правовідношення. Зміст договору – це сукупність умов (пунктів), визначених на розсуд сторін і погоджених ними, та умов, які є обов’язковими відповідно до актів цивільного законодавства.

Питання застосування договірних норм становлять практичний інтерес у господарських правовідносинах.

Підсумовуючи сказане, правове регулювання договірних відносин можна визначити як вплив держави та суб’єктів договірних відносин з допомогою певних юридичних засобів на договірні відносини з метою їх впорядкування у відповідності до потреб суспільства загалом та конкретних суб’єктів зокрема.

Правове регулювання договірних відносин поділяється на нормативне (загальне) та індивідуальне регулювання. Джерелами нормативного (загального) регулювання є нормативно-правовий акт, правовий звичай, судовий прецедент, нормативний договір, а також загальні принципи права.

Джерелом індивідуального регулювання є конкретний цивільно-правовий договір, зміст якого становлять сукупність умов, визначених на розсуд сторін і погоджених ними.

Слід звернути увагу, що при розгляді спорів, пов’язаних із договірними правовідносинами, Господарський суд Харківської області керувався правовими позиціями Верховного Суду України, викладеними у постановках, які в силу вимог Господарського процесуального кодексу України, є обов’язковими для застосування місцевим господарським судом при вирішенні спорів у подібних правовідносинах.

З урахуванням викладеного, метою даного узагальнення є аналіз норм спеціального законодавства, які застосовуються суддями Господарського суду Харківської області при розгляді справ даної категорії спорів та виявлення складних і неоднозначних питань, а також аналіз статистичної звітності із динамікою у порівнянні з аналогічними періодами минулих років.

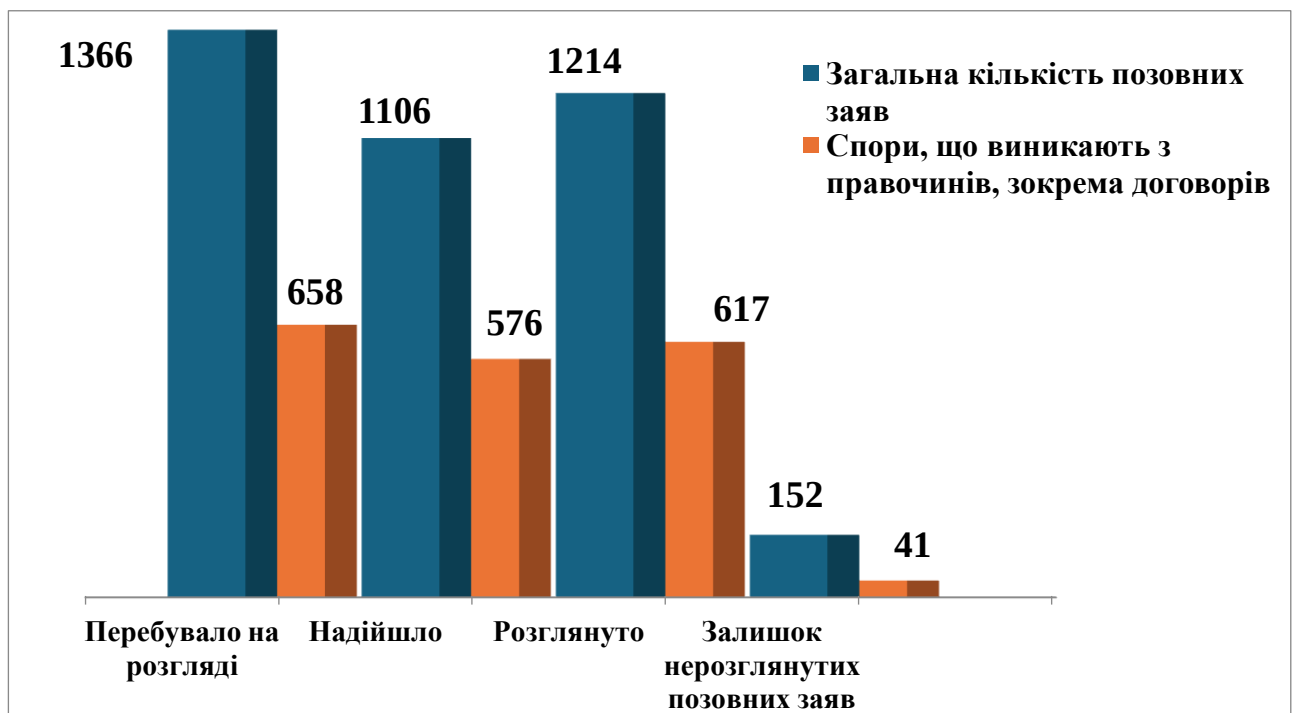
В огляді використано статистичні дані, зазначені у звітах Господарського суду Харківської області за Формою № 1-г, затвердженою наказом Державної судової адміністрації України від 23.06.2018 № 325 «Про затвердження річних форм звітів щодо здійснення правосуддя місцевими та апеляційними судами», за погодженням з Держстатом, зі змінами, внесеними наказом Державної судової адміністрації України від 29.11.2024 № 528, дані автоматизованої системи «Діловодство спеціалізованого суду», надані відділом інформаційно-технічного забезпечення та статистики суду, а також судові справи, рішення в яких прийнято суддями Господарського суду Харківської області.

АНАЛІЗ СУДОВОЇ СТАТИСТИКИ ЩОДО РОЗГЛЯДУ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДОМ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ СПОРІВ, ЩО ВИНΙΚАЮТЬ ІЗ ПРАВОЧИНІВ, ЗОКРЕМА ДОГОВОРІВ, В Т.Ч., ЩО ВИНΙΚАЮТЬ ПРИ ЇХ УКЛАДЕННІ, ЗМІНІ, РОЗІРВАННІ, ВИЗНАННІ ЇХ НЕДІЙСНИМИ ТА У СПОРАХ ЩОДО НЕНАЛЕЖНОГО ЇХ ВИКОНАННЯ

У І кварталі 2025 року загальна кількість позовних заяв, що перебували на розгляді склала **1366 (-73)**, з них справ у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів **658 (-152)** або **48,2% (-8,1%)** від загальної кількості позовних заяв, що перебували на розгляді. З них надійшло у звітному періоді – **576 (-166)** у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів або **52% (-8%)** від **1106** позовних заяв, що надійшли у звітному періоді. Розглянуто у звітному періоді **617 (-110)** позовних заяв у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів або **50,8% (-7,2%)** від **1214** розглянутих позовних заяв. У тому числі щодо спорів даної категорії відмовлено у відкритті провадження – **3 (+1)**, повернуто – **58 (-17)**, передано до іншого суду – **11 (-2)** та відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **544 (-93)** з **1046 (-23)** позовних заяв всіх категорій спорів.

Залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів склав **41 (-42)** або **6%** від загальної кількості справ даної категорії, які перебували на розгляді, у тому числі залишені без руху **9 (+9)**.

Розгляд позовних заяв по відношенню до загальної кількості позовних заяв у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів у І кварталі 2025 року.

Загальні показники позовних заяв у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів у I кварталі 2025 року у порівнянні з аналогічним періодом 2024 року

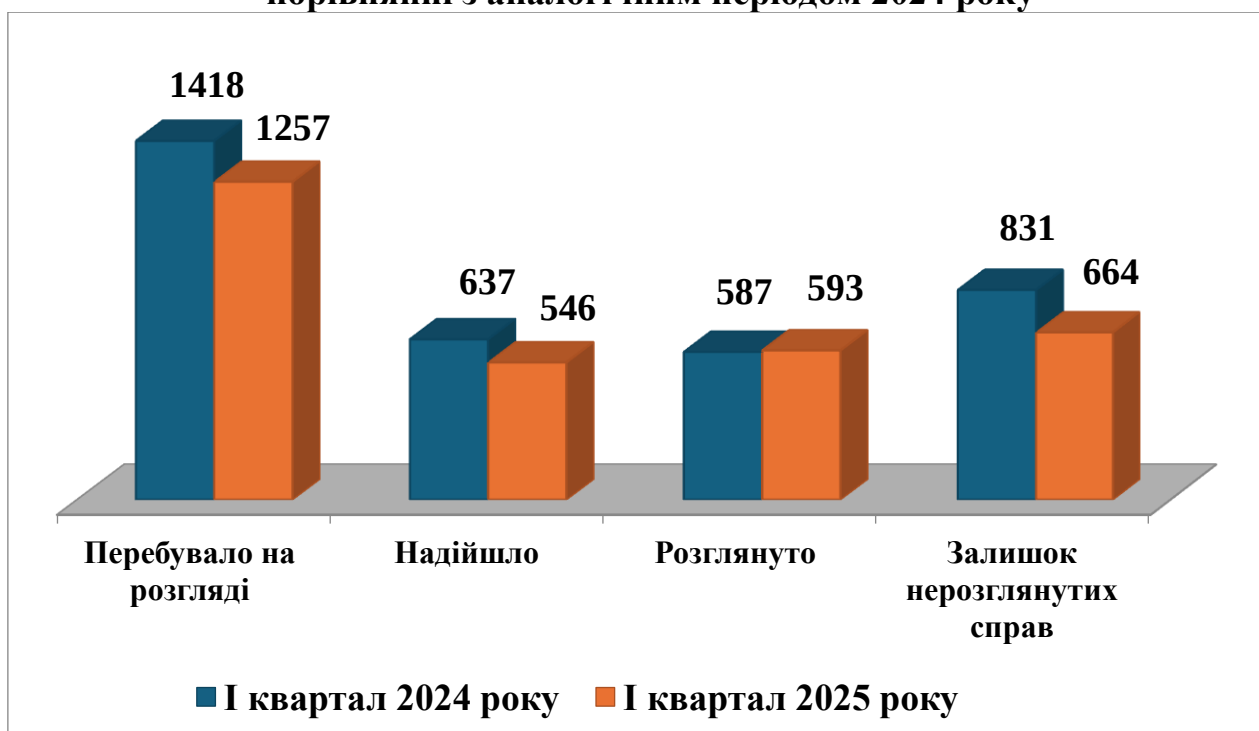
У звітному періоді загальна кількість справ позовного провадження, що перебували на розгляді склала **2728 (-302)**, з них справ у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів **1257 (-161)** або **46% (0,8%)** від загальної кількості справ позовного провадження, що перебували на розгляді. З них надійшло у звітному періоді справ у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів – **546 (-91)** або **52% (-7,6%)** від **1048 (-21)** справ позовного провадження, що надійшли на розгляд. Розглянуто у звітному періоді справ у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів – **593 (+6)** або **50,3% (-0,7 %)** від **1179 (+32)** - загальної кількості розглянутих справ позовного провадження. У тому числі із ухваленням рішення – **531 (+32)**, із задоволенням позову – **477 (+57)**, передано до іншого суду – **2 (=)**, із закриттям провадження у справі – **45 (-28)**, із залишенням заяви без розгляду – **15 (+2)**, порушених за заявою прокурора – **16 (+5)**, з них задоволено **15 (+9)** справ.

З **1549 (-334)** нерозглянутих справ позовного провадження на кінець звітнього періоду, залишок справ у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів склав **664 (-167)** або **52,9%** від загальної кількості справ даної категорії, які перебували на розгляді, із них провадження зупинено у **196 (-76)** справах або **57,1 %** від **343 (-240)** - зупинених справ позовного провадження.

**Розгляд справ у спорах, що виникають із правочинів,
зокрема договорів по відношенню до загальної кількості справ позовного
провадження у I кварталі 2025 року**

**Загальні показники справ позовного провадження у спорах, що
виникають із правочинів, зокрема договорів у I кварталі 2025 року у
порівнянні з аналогічним періодом 2024 року**

З **658 (-152)** позовних заяв, що перебували на розгляді щодо спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів, в т.ч., що виникають при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними та у спорах щодо невиконання або неналежного їх виконання, були наступні категорії спорів:

- купівлі продажу: перебувало на розгляді – **405 (-163)**, надійшло позовних заяв – **352 (-177)**, розглянуто – **381 (-129)**, з яких повернуто – **26 (-24)**, передано до іншого суду – **8 (-1)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **346 (-103)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітнього періоду – **24 (-34)**, у тому числі залишено без руху – **6 (+6)**. З них:

•поставки товарів, робіт та послуг: перебувало на розгляді – **368 (-185)**, надійшло позовних заяв – **318 (-198)**, розглянуто – **346 (-150)**, з яких повернуто – **22 (-26)**, передано до іншого суду – **7 (-2)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **316 (-121)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітнього періоду – **22 (-35)**, у тому числі залишено без руху – **5 (+5)**, у тому числі *енергоносіїв*: перебувало на розгляді – **216 (-98)**, надійшло позовних заяв – **194 (-101)**, розглянуто – **205 (-82)**, з яких повернуто – **13 (-6)**, передано до іншого суду – **2 (-4)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **190 (-70)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітнього періоду – **11 (-11)**, у тому числі залишено без руху – **1 (+1)**;

- оренди: перебувало на розгляді – **33 (-12)**, надійшло позовних заяв – **32 (-9)**, розглянуто – **29 (-11)**, з яких повернуто – **9 (-4)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **20 (-14)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітнього періоду – **4 (-1)**;

- підяду: перебувало на розгляді – **51 (+20)**, надійшло позовних заяв – **41 (+10)**, розглянуто – **50 (+21)**, з яких повернуто – **6 (=)**, передано до іншого суду – **1 (+1)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **43 (+20)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітнього періоду – **1 (-1)**. З них, будівельного підяду: перебувало на розгляді – **5 (-10)**, надійшло позовних заяв – **2 (-13)**, розглянуто – **5 (-8)**, з яких відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **5 (-4)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітнього періоду – **0 (-2)**;

- надання послуг: перебувало на розгляді – **35 (+25)**, надійшло позовних заяв – **34 (+27)**, розглянуто – **31 (+23)**, з яких повернуто – **6 (+5)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **25 (+18)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітнього періоду – **4 (+2)**, у тому числі залишено без руху – **1 (+1)**;

- перевезення транспортного експедирування: перебувало на розгляді – **23 (+6)**, надійшло позовних заяв – **23 (+9)**, розглянуто – **19 (+2)**, з яких повернуто – **1 (+1)**, передано до іншого суду – **1 (=)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **17 (+1)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітнього періоду – **4 (+4)**, у тому числі залишено без руху – **1 (+1)**;

- страхування: перебувало на розгляді – **5 (-2)**, надійшло позовних заяв – **4 (-2)**, розглянуто – **5 (-1)**, з яких повернуто – **1 (+1)**, відкрито провадження

(прийнято до розгляду) – **4 (-1)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **0 (-1)**;

- банківська діяльність: перебувало на розгляді – **64 (-42)**, надійшло позовних заяв – **50 (-44)**, розглянуто – **61 (-31)**, з яких відмовлено у відкритті провадження – **2 (+2)**, повернуто – **6 (-2)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **53 (-30)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **3 (-11)**; 3 них:

• кредитування: перебувало на розгляді – **58 (-42)**, надійшло позовних заяв – **48 (-41)**, розглянуто – **55 (-32)**, з яких відмовлено у відкритті провадження – **2 (+2)**, повернуто – **6 (-2)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **47 (-31)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **3 (-10)**;

• забезпечення виконання зобов'язання: перебувало на розгляді – **11 (+10)**, надійшло позовних заяв – **7 (+6)**, розглянуто – **10 (+9)**, з яких відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **10 (+9)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **1 (+1)**;

- доручення, комісії, управління майном: перебувало на розгляді – **1 (=)**, надійшло позовних заяв – **1 (=)**, розглянуто – **1 (=)**, з яких відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **1 (=)**, нерозглянутих позовних заяв цієї категорії на кінець звітного періоду немає;

- зберігання: перебувало на розгляді – **8 (+2)**, надійшло позовних заяв – **8 (+3)**, розглянуто – **8 (+2)**, з яких передано до іншого суду – **1 (+1)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **7 (+4)**, нерозглянутих позовних заяв цієї категорії на кінець звітного періоду немає;

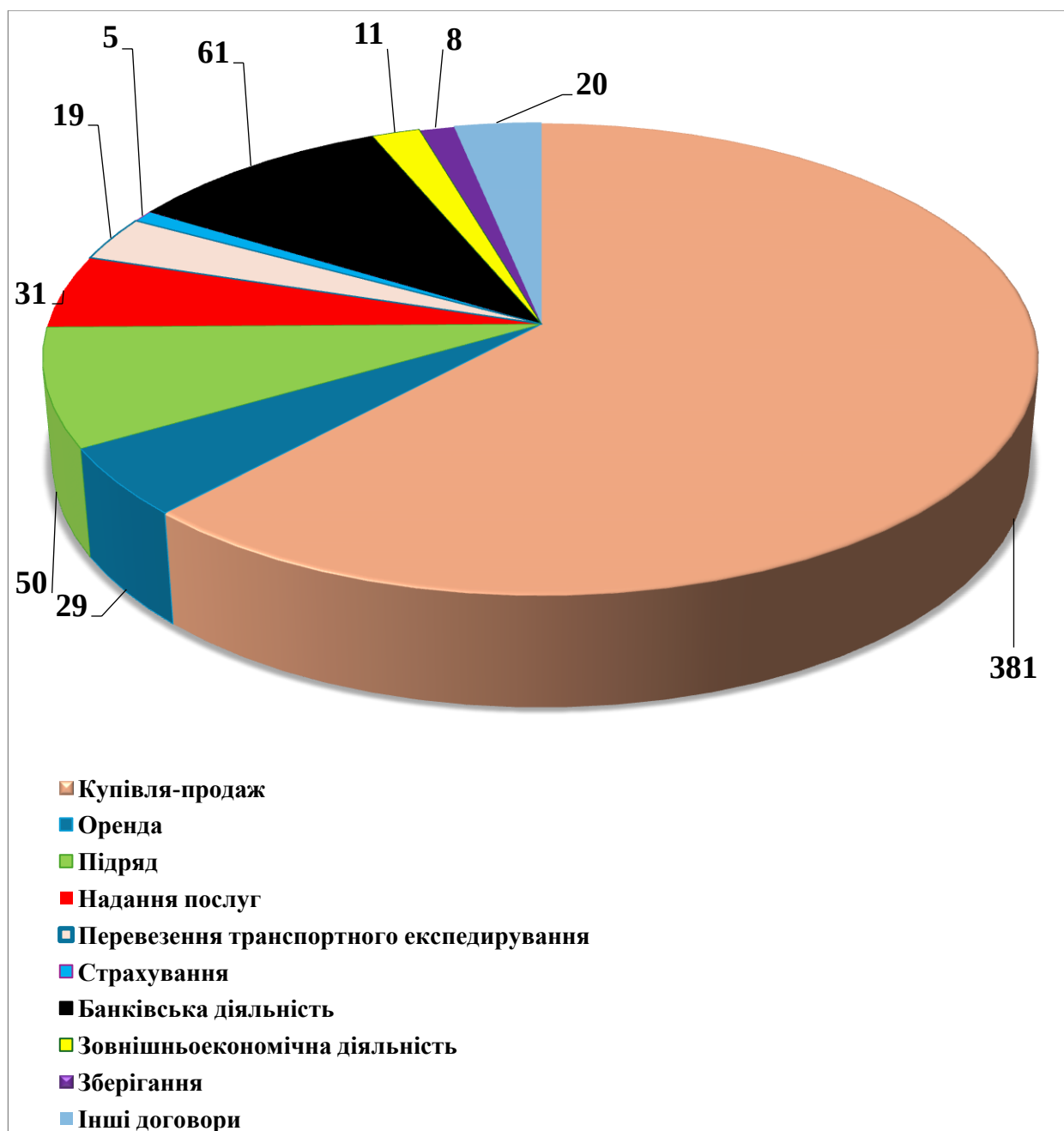
- зовнішньоекономічна діяльність: перебувало на розгляді – **11 (+8)**, надійшло позовних заяв – **10 (+8)**, розглянуто – **11 (+8)**, з яких повернуто – **2 (+2)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **9 (+6)**, нерозглянутих позовних заяв цієї категорії на кінець звітного періоду немає;

- інші договори: перебувало на розгляді – **21 (+8)**, надійшло позовних заяв – **20 (+9)**, розглянуто – **20 (+8)**, з яких відмовлено у відкритті провадження – **1 (+1)**, повернуто – **1 (-1)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **18 (+8)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **1 (=)**, у тому числі залишено без руху – **1 (+1)**;

Діаграма розглянутих позовних заяв у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів у I кварталі 2025 року у порівнянні з аналогічним періодом 2024 року

Діаграма показників розгляду позовних заяв у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів у I кварталі 2025 року

Зі **1257 (-161)** справ щодо спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів, в т.ч., що виникають при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними та у спорах щодо невиконання або неналежного їх виконання, які перебували на розгляді, були наступні категорії спорів:

- купівлі продажу: перебувало на розгляді – **757 (-93)**, надійшло справ – **348 (-101)**, розглянуто – **376 (+49)**, у тому числі із ухваленням рішення – **348 (+64)**, із задоволенням позову – **312 (+60)**, передано до іншого суду – **1 (+1)**, із закриттям провадження у справі – **17 (-24)**, із залишенням заяви без розгляду – **10 (+8)**, порушених за заявою прокурора – **12 (+3)**, з них задоволено – **12 (+7)**,

залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **381 (-142)**, із них провадження в яких зупинено – **98 (-54)**;

З них:

- поставки товарів, робіт та послуг: перебувало на розгляді – **709 (-111)**, надійшло справ – **318 (-119)**, розглянуто – **359 (+47)**, у тому числі із ухваленням рішення – **334 (+64)**, із задоволенням позову – **301 (+61)**, передано до іншого суду – **1 (+1)**, із закриттям провадження у справі – **15 (-25)**, із залишенням заяви без розгляду – **9 (+7)**, порушених за заявою прокурора – **10 (+3)**, з них задоволено – **10 (+5)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **350 (-158)**, із них провадження в яких зупинено – **93 (-55)**;

- у тому числі енергоносіїв: перебувало на розгляді – **444 (-53)**, надійшло справ – **190 (-70)**, розглянуто – **224 (+68)**, у тому числі із ухваленням рішення – **212 (+72)**, із задоволенням позову – **196 (+76)**, передано до іншого суду – **1 (+1)**, із закриттям провадження у справі – **6 (-9)**, із залишенням заяви без розгляду – **5 (+4)**, порушених за заявою прокурора – **8 (+6)**, з них задоволено – **8 (+7)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **220 (-121)**, із них провадження в яких зупинено – **73 (-61)**;

- оренди: перебувало на розгляді – **44 (-34)**, надійшло справ – **20 (-14)**, розглянуто – **21 (-23)**, у тому числі із ухваленням рішення – **17 (-19)**, із задоволенням позову – **15 (-16)**, із закриттям провадження у справі – **3 (-4)**, із залишенням заяви без розгляду – **1 (=)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **23 (-11)**, із них провадження в яких зупинено – **5 (=)**;

- лізингу: перебувало на розгляді – **4 (-2)**, розглянуто – **1 (-2)**, у тому числі із ухваленням рішення – **1 (-2)**, із задоволенням позову – **1 (-2)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **3 (=)**;

- підряду: перебувало на розгляді – **93 (+35)**, надійшло справ – **43 (+20)**, розглянуто – **52 (+23)**, у тому числі із ухваленням рішення – **44 (+20)**, із задоволенням позову – **38 (+24)**, із закриттям провадження у справі – **8 (+4)**, порушених за заявою прокурора – **2 (=)**, з них задоволено – **2 (+1)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **41 (+12)**, із них провадження в яких зупинено – **9 (+3)**; З них:

- будівельного підряду: перебувало на розгляді – **24 (+7)**, надійшло справ – **5 (-4)**, розглянуто – **13 (+8)**, у тому числі із ухваленням рішення – **10 (+6)**, із задоволенням позову – **9 (+6)**, із закриттям провадження у справі – **3 (+3)**, порушених за заявою прокурора – **2 (+1)**, з них задоволено – **2 (+1)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **11 (-1)**, із них провадження в яких зупинено – **7 (+2)**;

- надання послуг: перебувало на розгляді – **56 (+4)**, надійшло справ – **25 (+18)**, розглянуто – **29 (-9)**, у тому числі із ухваленням рішення – **22 (-14)**, із задоволенням позову – **20 (-7)**, із закриттям провадження у справі – **7 (+5)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **27 (+13)**, із них провадження в яких зупинено – **8 (-2)**;

- перевезення транспортного експедирування: перебувало на розгляді – **38 (+3)**, надійшло справ – **17 (+1)**, розглянуто – **23 (+8)**, у тому числі із ухваленням

рішення – 22 (+8), із задоволенням позову – 19 (+5), із закриттям провадження у справі – 1 (=), залишок нерозглянутих справ на кінець звітного періоду – 15 (-5), із них провадження в яких зупинено – 2 (+1);

- страхування: перебувало на розгляді – 6 (-5), надійшло справ – 4 (-1), розглянуто – 3 (-5), у тому числі із ухваленням рішення – 3 (-3), із задоволенням позову – 2 (-1), залишок нерозглянутих справ на кінець звітного періоду – 3 (=), із них провадження в яких зупинено – 1 (=);

- банківська діяльність: перебувало на розгляді – 153 (-79), надійшло справ – 53 (-30), розглянуто – 46 (-41), у тому числі із ухваленням рішення – 40 (-26), із задоволенням позову – 37 (-20), передано до іншого суду – 1 (=), із закриттям провадження у справі – 4 (-11), із залишенням заяви без розгляду – 1 (-4), залишок нерозглянутих справ на кінець звітного періоду – 107 (-38), із них провадження в яких зупинено – 56 (-8); 3 них:

- кредитування: перебувало на розгляді – 140 (-82), надійшло справ – 47 (-31), розглянуто – 43 (-41), у тому числі із ухваленням рішення – 38 (-25), із задоволенням позову – 36 (-18), передано до іншого суду – 1 (=), із закриттям провадження у справі – 4 (-11), залишок нерозглянутих справ на кінець звітного періоду – 97 (-41), із них провадження в яких зупинено – 51 (-9);

- забезпечення виконання зобов'язання: перебувало на розгляді – 23 (+4), надійшло справ – 10 (+9), розглянуто – 4 (-2), у тому числі із ухваленням рішення – 4 (-2), із задоволенням позову – 4 (+1), залишок нерозглянутих справ на кінець звітного періоду – 19 (+6), із них провадження в яких зупинено – 9 (-4);

- доручення, комісії, управління майном: перебувало на розгляді – 2 (=), надійшло справ – 1 (=), розглянуто – 1 (=), у тому числі із ухваленням рішення – 1 (+1), із задоволенням позову – 1 (+1), залишок нерозглянутих справ на кінець звітного періоду – 1 (=);

- зберігання: перебувало на розгляді – 17 (+2), надійшло справ – 7 (+4), розглянуто – 9 (=), у тому числі із ухваленням рішення – 6 (-3), із задоволенням позову – 5 (+1), із закриттям провадження у справі – 1 (+1), із залишенням заяви без розгляду – 2 (+2), залишок нерозглянутих справ на кінець звітного періоду – 8 (+2), із них провадження в яких зупинено – 3 (-1);

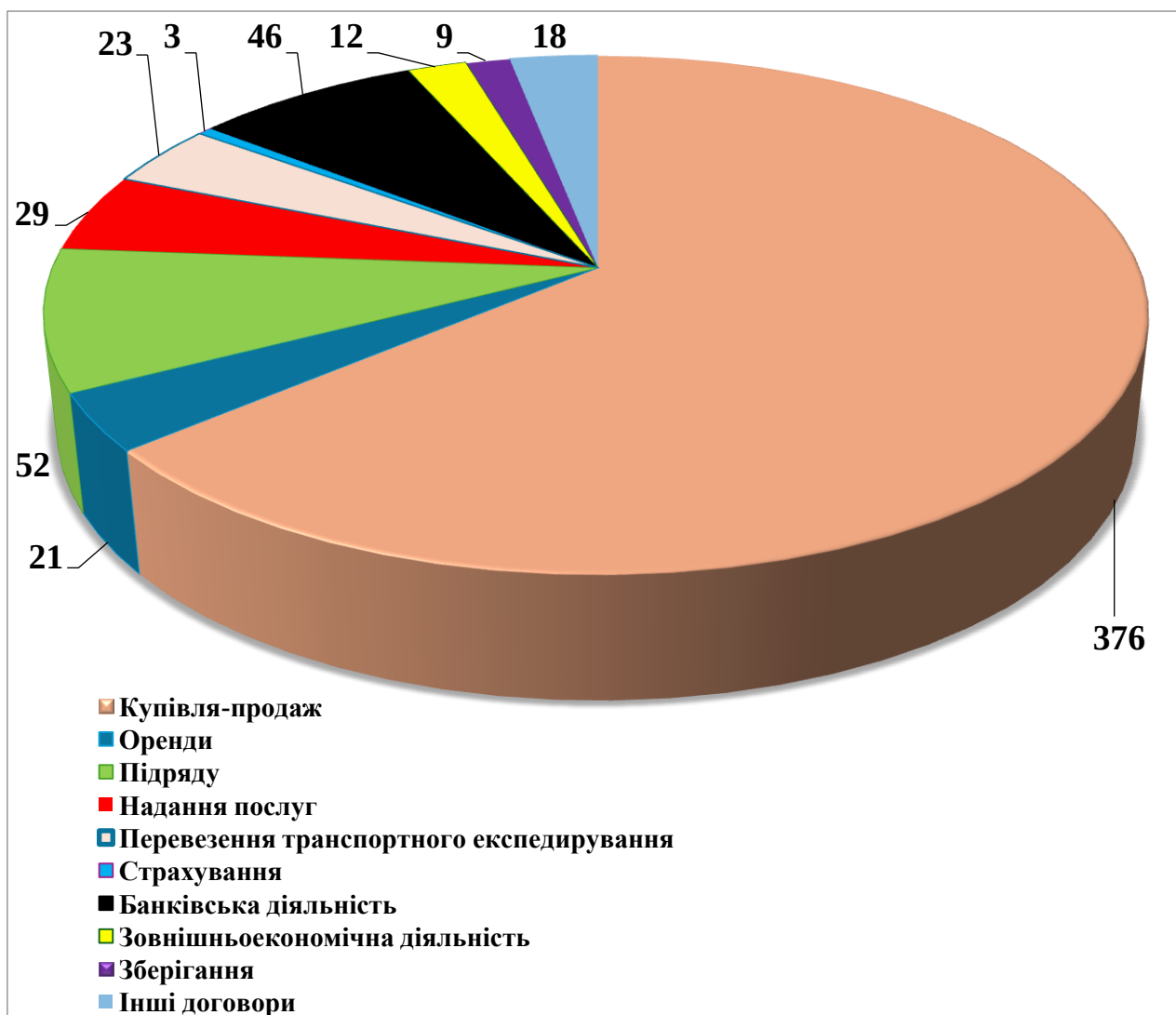
- зовнішньоекономічна діяльність: перебувало на розгляді – 54 (-2), надійшло справ – 9 (+6), розглянуто – 12 (-1), у тому числі із ухваленням рішення – 8 (-1), із задоволенням позову – 8 (-1), із закриттям провадження у справі – 3 (+1), із залишенням заяви без розгляду – 1 (-1), залишок нерозглянутих справ на кінець звітного періоду – 42 (-1), із них провадження в яких зупинено – 12 (-16);

- інші договори: перебувало на розгляді – 31 (+17), надійшло справ – 18 (+8), розглянуто – 18 (+12), у тому числі із ухваленням рішення – 17 (+13), із задоволенням позову – 17 (+13), із закриттям провадження у справі – 1 (+1), порушених за заявою прокурора – 2 (+2), з них задоволено – 1 (+1), залишок нерозглянутих справ на кінець звітного періоду – 13 (+5), із них провадження в яких зупинено – 2 (+2).

Діаграма розглянутих справ позовного провадження у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів у I кварталі 2025 року у порівнянні з аналогічним періодом 2024 року

Діаграма показників розгляду справ позовного провадження у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів у I кварталі 2025 року

У I кварталі 2025 року зафіксовано загальне зменшення кількості як позовних заяв, так і справ позовного провадження, що перебували на розгляді, а також тих, що стосуються спорів з правочинів, зокрема договорів.

Що стосується загальних показників розгляду позовних заяв, то загальна кількість позовних заяв у I кварталі 2025 року зменшилася на 73 (з 1439 до 1366) у порівнянні з аналогічним періодом 2024 року. Кількість позовів з правочинів, зокрема договорів зменшилась у поточному періоді на 152 (з 810 до 658), тобто питома вага таких спорів знизилася з 56,3% до 48,2%. Також, у I кварталі 2025 року надійшло до суду менше позовних заяв: 1106 у I кварталі 2025 року проти 1230 у I кварталі 2024 році, з яких, з правочинів, зокрема договорів – 576 у I кварталі 2025 року проти 742 у I кварталі 2024 року. Було розглянуто 1214 позовів у I кварталі 2025 року проти 1249 у I кварталі 2024 року, з них з правочинів, зокрема договорів – 617 проти 727. У звітному періоді відмов у відкритті провадження у справі стало більше, ніж у I кварталі 2024 року: 24 проти 15, серед яких 3 проти 2 у спорах із правочинів, зокрема договорів. Відсоток залишених без руху заяв у I кварталі 2025 року зріс удвічі у порівнянні з I кварталом 2024 року (з 16 до 32), що може свідчить про зростання порушень вимог ГПК України щодо подачі позову.

Що стосується загальних показників розгляду справ позовного провадження, то загальна кількість справ, які перебували на розгляді у I кварталі 2025 року зменшилась на 302 (з 3030 до 2728) у порівнянні з I кварталом 2024 року, з них справ із правочинів, зокрема договорів, зменшено на 161 (з 1418 до 1257). Однак питома вага справ позовного провадження, що перебували на розгляді у I кварталі 2025 року майже залишилась на рівні аналогічного періоду 2024 року - 46% проти 46,8%. У поточному періоді кількість справ позовного провадження, що були розглянуті, зросла: 885 проти 806, з них у спорах з правочинів, зокрема договорів – 531 проти 499. Також відзначається значне зростання справ позовного провадження, порушених за заявою прокурора – 101 проти 56, із яких 16 з правочинів, зокрема договорів. У I кварталі 2025 року на 38 нерозглянутих заяв зменшився залишок у порівнянні з I кварталом 2024 року, у т.ч. з правочинів, зокрема договорів – на 42 заяви. На 334 зменшився залишок нерозглянутих справ позовного провадження у порівнянні з I кварталом 2024 року

Таким чином, I квартал 2025 року показав тенденцію до зменшення загального навантаження суду, кількість нових позовів і справ знизилася. При цьому ефективність розгляду справ покращилася: більше справ було розглянуто по суті, зросла кількість прийнятих рішень із задоволенням позову.

**АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЩОДО РЕЗУЛЬТАТІВ РОЗГЛЯДУ
ГОСПОДАРСЬКИМ СУДОМ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ СПОРІВ, ЩО
ВИНИКАЮТЬ ІЗ ПРАВОЧИНІВ, ЗОКРЕМА ДОГОВОРІВ, В Т.Ч., ЩО
ВИНИКАЮТЬ ПРИ ЇХ УКЛАДЕННІ, ЗМІНІ, РОЗІРВАННІ, ВИЗНАННІ
ЇХ НЕДІЙСНИМИ ТА У СПОРАХ ЩОДО НЕНАЛЕЖНОГО ЇХ
ВИКОНАННЯ .**

Справи у спорах щодо постачання природного газу

➤ Задоволено позовні вимоги.

Відсутності надання постачальником оригіналів підписаних зі свого боку актів приймання-передачі природного газу для розгляду і підпису споживачеві з метою оформлення господарської операції з передачі газу як товару, що має бути сплачений після оформлення його передачі згідно умов Договору, є підстави для констатації факту прострочення кредитора у розумінні ч.1 ст.613 ЦК.

СПРАВА № 922/4251/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124964169>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/4251/24 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз Трейдинг" до Управління культури, молоді та спорту Куп'янської міської ради Харківської області про стягнення 97063,53 грн за неналежне виконання відповідачем взятих на себе зобов'язань за договором постачання природного газу в частині повної та своєчасної сплати вартості природного газу.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення заборгованості за договором постачання природного газу.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

На розгляд Господарського суду Харківської області подано позовну заяву Товариства з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз Трейдинг" до відповідача - Управління культури, молоді та спорту Куп'янської міської ради Харківської області про стягнення 97062,53 грн., з яких: основний борг у розмірі 62767,61 грн., пеня у розмірі 15055,73 грн., 3% річних у розмірі 4414,28 грн., інфляційні втрати у розмірі 14824,91 грн. та судові витрати.

Позовна заява обґрунтована неналежним виконанням з боку відповідача взятих на себе зобов'язань за договором постачання природного газу в частині повної та своєчасної сплати вартості природного газу.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що посилення відповідача на відсутність актів приймання-передачі, що свідчить про відсутність належних та достатніх підстав для проведення відповідачем своєчасної оплати за спожитий природний газ за період березень - серпень 2022 р., а також закінчення бюджетного періоду для виконання зобов'язань за договором №19-1194/21-БО-Т від 25.11.2021 відхиляються судом, оскільки суб'єкти ринку природного газу користуються ресурсами інформаційної платформи, адміністратором якої є Оператор ГТС, а тому враховуючи положення чинного законодавства та договору, з урахуванням даних свого комерційного вузла обліку, відповідач був

обізнаний про обсяги природного газу, та як споживач з ЕІС-кодом 56XS0000X9B9A006 спожито природний газ у спірний період.

З урахуванням обізнаності відповідача про спожиті обсяги природного газу та ціну природного газу, що визначена умовами пункту 4.1. договору, відповідач знав про вартість природного газу, яка мала б бути ним сплачена за відповідний період поставки та мав можливість здійснити таку оплату за відсутності акту приймання-передачі. Вказане також підтверджується матеріалами справи, оскільки відповідачем за відсутності актів приймання-передачі природного газу було повністю сплачено за період поставки січня-лютого 2022 року та частково здійснено оплату за березень 2022 року, про що свідчить довідка АТ "Державний ощадний банк України" №77/4-11/123821/2024 від 02.10.2024 про надходження коштів на рахунок позивача за період з 25.11.2021 по 01.10.2024.

Враховуючи вищевказані обставини, відсутність у матеріалах справи доказів, які б спростовували як наявність заборгованості відповідача перед позивачем, так і обсяги постачання та споживання природного газу, а також доказів, які б свідчили про здійснення остаточного та повного розрахунку за спожитий природний газ у спірний період, суд дійшов висновку, що позовна вимога про стягнення з відповідача заборгованості є правомірною, обґрунтованою, арифметично вірною, а тому підлягає задоволенню.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст.ст. 11, 204, 215, 509, 525, 530, 549, 599, 610, 612, 626, 627, 629, 638, 655, 712, 714 Цивільного кодексу України, ст.ст. 173, 174, 193, 216, 217, 218, 231 Господарського кодексу України, ст.ст. 1, 12, 13 Закону України "Про ринок природного газу", Постанова Верховного Суду від 06.11.2019 у справі №909/51/19, Постанова Верховного Суду від 10.09.2019 у справі №916/2403/18, Постанова Верховного Суду від 19.08.2022 у справі №908/2287/17, Постанова Верховного Суду від 23.03.2023 у справі №920/505/22, Постанова Верховного Суду від 31.08.2022 у справі №910/15264/21, Постанова Верховного Суду від 02.10.2018 у справі №910/18036/17, Постанова Верховного Суду від 23.10.2019 у справі №917/1307/18, Рішення Європейського суду з прав людини у справі "Надточий проти України" від 15.05.2008р.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 04.02.2025 позов задоволено, стягнуто з Управління культури, молоді та спорту Куп'янської міської ради Харківської області на користь Товариства з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз Трейдинг" основний борг у розмірі 62767,61 грн., пеню у розмірі 15055,73 грн., 3% річних у розмірі 4414,28 грн., інфляційні втрати у розмірі 14824,91 грн. та витрати зі сплати судового збору у розмірі 2422,40 грн.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 09.04.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 04.02.2025 скасовано з ухваленням нового рішення про відмову у позові.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Постанова суду апеляційної інстанції мотивована тим, що за змістом ст.ст.15,16 ЦК та ст.ст.4,5 Господарського процесуального кодексу України можливість задоволення позову передбачає доведеність позивачем (ст.ст.13,74 ГПК) та встановлення судом такої сукупності складників: наявність та приналежність позивачеві захищуваного суб'єктивного права або легітимного інтересу (а); порушення (невизнання або оспорування) такого суб'єктивного права/легітимного інтересу визначеним відповідачем (б); належність та ефективність обраного способу судового захисту (в).

Як убачається з матеріалів справи оригінали актів приймання-передачі газу за спірний період, підписані зі свого боку, постачальником споживачеві надані не були, адже відповідна обставина заперечена Відповідачем, а доказів на її підтвердження Позивачем всупереч ст.ст. 13, 74 ГПК не надано (посилання на втрату відомостей про надсилання електронною поштою апеляційний суд розцінив критично, адже за умов надсилання оригіналу, посвідченого електронним цифровим підписом, відповідні відомості про таке надсилання були б доступними для представлення суду, тоді як ймовірно надсилання не підписаного тексту акт електронною поштою не є виконанням вимог договору з цього приводу).

Посилання Позивача на підписання актів та оплати за попередні (до спірного періоду), здійснені споживачем, жодною мірою не впливає на питання дотримання постачальником умов щодо надання на розгляд оформлених та підписаних зі свого боку актів приймання-передачі газу, яке є істотним для визначення початку відліку строку оплати цього газу споживачем.

З урахуванням викладеного, апеляційний суд дійшов висновку, що за встановлених обставин відсутності надання постачальником оригіналів підписаних зі свого боку актів приймання-передачі природного газу для розгляду і підпису споживачеві з метою оформлення господарської операції з передачі газу як товару, що має бути сплачений після оформлення його передачі згідно умов Договору, є підстави для констатації факту прострочення кредитора з боку Позивача у розумінні ч.1 ст.613 ЦК: - за змістом ч.4 ст.612 ЦК прострочення кредитору усуває прострочку боржника (Відповідача); - відсутність прострочення з оплати унеможливорює порушення захищуваного суб'єктивного права на отримання такої оплати у розумінні ст.610 цього Кодексу; - відсутність порушення (прострочення) грошового зобов'язання згідно ст.ст.611, 625 ЦК (як елементу (б), визначеного п.24 цієї постанови) унеможливорює і задоволення заявлених позовним вимог, які опосередковують наслідки прострочення боржника (відсутнє у розглядуваному випадку).

За таких обставин, рішення місцевого суду, що переглядається підлягає скасуванню через невідповідність висновків фактичним обставинам справи та неправильне застосування наведених норм матеріального права з ухваленням нового рішення - про відмову у задоволенні позовних вимог.

Якщо порушення зобов'язання не завдало збитків іншим учасникам господарських відносин, суд може з урахуванням інтересів боржника

зменшити розмір належних до сплати штрафних санкцій. При цьому повинно бути взято до уваги, ступінь виконання зобов'язання боржником; майновий стан сторін, які беруть участь у зобов'язанні; не лише майнові, але й інші інтереси сторін, що заслуговують на увагу.

Суд не зобов'язаний встановлювати всі можливі обставини, які можуть вплинути на зменшення штрафних санкцій; це не входить в предмет доказування у справах про стягнення штрафних санкцій. Відповідно до принципу змагальності суд оцінює лише надані сторонами докази і наведені ними аргументи. Суд повинен належним чином мотивувати своє рішення про зменшення неустойки, із зазначенням того, які обставини ним враховані, якими доказами вони підтверджені, які аргументи сторін враховано, а які відхилено.

СПРАВА № 922/3492/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124808371>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/3492/24 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз Трейдинг" до Головного управління державної служби України з надзвичайних ситуацій у Харківській області про стягнення 1290802,78 грн за неналежне виконанням відповідачем своїх зобов'язань за договором постачання природного газу.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення заборгованості за договором постачання природного газу.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Товариство з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз Трейдинг", звернувся до Господарського суду Харківської області з позовом до Головного управління державної служби України з надзвичайних ситуацій у Харківській області з позовною заявою про стягнення з відповідача на свою користь борг у загальній сумі 1290802,78 грн, у тому числі: основний борг у сумі 836922,27 грн, пеню у сумі 357422,43 грн, 3% річних у сумі 45184,79 грн, інфляційні втрати у сумі 51273,29 грн.

Свої вимоги обґрунтовував неналежним виконанням відповідачем своїх зобов'язань за договором постачання природного газу.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що оплату за переданий газ відповідач своєчасно не здійснив та не виконав зобов'язання у визначений строк, чим порушив умови господарського зобов'язання.

Станом на дату розгляду справи відповідач не надав суду належних та допустимих доказів повного та належного виконання зобов'язання за договором постачання природного газу.

За викладеного, суд приходить до висновку, що позивачем правомірно заявлено до стягнення з відповідача 836922,27 грн заборгованості за поставлений газ.

Також, відповідачем було заявлено клопотання про зменшення пені на 100%, яке судом було задоволено частково з огляду на добросовісну поведінку відповідача, яка свідчить про вжиття відповідачем усіх можливих заходів для

виконання зобов'язання, та враховуючи, що відповідач є уповноваженим на забезпечення реалізації державної політики у сферах цивільного захисту, захисту населення і території від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльність аварійно-рятувальних служб, звертаючи увагу на те, що Головне управління підпорядковується ДСНС України та утримується за рахунок коштів державного бюджету, суд приходить до висновку, що справедливим, доцільним, обґрунтованим, таким, що цілком відповідає принципу верховенства права є часткове задоволення є зменшення розміру пені на 50%, тому клопотання про зменшення пені підлягає частковому задоволенню, а саме з відповідача на користь позивача слід стягнути суму пені у розмірі 178711,22 грн.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст.ст. 11, 509, 526, 530, 549, 551, 610, 612, 625, 629, 655, 692, 712 Цивільного кодексу України, ст.ст. 173, 174, 175, 193, 231, 232, 233 Господарського кодексу України, ст.ст. 73, 77, 86 Господарського процесуального кодексу України, Рішення Конституційного Суду України від 11.07.2013 № 7-рп/2013, Постанова Верховного Суду від 04.02.2020 у справі № 918/116/19, Постанова Верховного Суду від 02.11.2022 у справі № 910/14591/21, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 18.04.2023 у справі № 199/3152/20, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 18.03.2020 у справі № 902/417/18, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 28.06.2019 у справі № 761/9584/15-ц, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 07.09.2022 у справі № 910/16579/20, Постанова Верховного Суду від 26.08.2021 у справі № 911/378/17 (911/2223/20), Постанова Верховного Суду від 22.05.2019 у справі № 910/11733/18, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 18.03.2020 у справі № 902/417/18, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 23.09.2019 у справі № 920/1013/18, Постанова Верховного Суду від 04.06.2019 у справі № 904/3551/18, Постанова Верховного суду від 04.05.2018 р. у справі № 917/1068/17, Рішення Європейського суду з прав людини у справі Серявін проти України, рішення від 10.02.2010.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 24.01.2025 позов задоволено частково, стягнуто із Головного управління державної служби України з надзвичайних ситуацій у Харківській області на користь Товариства з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз Трейдинг" основний борг у сумі 836922,27 грн, пеню у сумі 178711,22 грн, три проценти річних у сумі 45184,79 грн, інфляційні втрати у сумі 51273,29 грн, витрати по оплаті судового збору за подання позову у сумі 15489,63 грн, в іншій частини заявленого позову щодо стягнення пені - відмовлено.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 19.03.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 24.01.2025 змінено в частині стягнення з Головного управління державної служби України з

надзвичайних ситуацій у Харківській області на користь Товариства з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз Трейдинг" 142 968, 98грн пені та ухвалено в цій частині нове рішення про відмову у задоволенні цих позовних вимог. В решті рішення Господарського суду Харківської області залишено без змін.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Постанова суду апеляційної інстанції мотивована тим, що відповідач звернувся до місцевого господарського суду з клопотанням про зменшення штрафних санкцій на 100%.

Колегія суддів апеляційного господарського суду зазначила, якщо належні до сплати штрафні санкції надмірно великі порівняно із збитками кредитора, суд має право зменшити розмір санкцій. При цьому повинно бути взято до уваги, ступінь виконання зобов'язання боржником; майновий стан сторін, які беруть участь у зобов'язанні; не лише майнові, але й інші інтереси сторін, що заслуговують на увагу. Якщо порушення зобов'язання не завдало збитків іншим учасникам господарських відносин, суд може з урахуванням інтересів боржника зменшити розмір належних до сплати штрафних санкцій.

Зменшення розміру заявленої до стягнення пені та штрафу є правом суду, а за відсутності переліку таких виняткових обставин, господарський суд, оцінивши надані сторонами докази та обставини справи у їх сукупності, на власний розсуд вирішує питання про наявність або відсутність у кожному конкретному випадку обставин, за яких можливе зменшення пені та штрафу. Нормами законодавства України не визначено розмір, на який суд може зменшити неустойку, а тому при вирішенні цього питання суди мають забезпечувати дотримання балансу інтересів сторін у справі з урахуванням правового призначення неустойки.

Господарські санкції, що встановлюються відповідно до договору чи закону за неналежне виконання зобов'язання, спрямовані передусім на компенсацію кредитору майнових втрат, яких він зазнає внаслідок несвоєчасного здійснення з ним розрахунку з боку боржника.

Такі санкції не можуть розглядатися кредитором як спосіб отримання доходів.

Суд не зобов'язаний встановлювати всі можливі обставини, які можуть вплинути на зменшення штрафних санкцій; це не входить в предмет доказування у справах про стягнення штрафних санкцій. Відповідно до принципу змагальності суд оцінює лише надані сторонами докази і наведені ними аргументи. Суд повинен належним чином мотивувати своє рішення про зменшення неустойки, із зазначенням того, які обставини ним враховані, якими доказами вони підтверджені, які аргументи сторін враховано, а які відхилено.

Такий висновок міститься, зокрема у постанові Верховного Суду від 14.07.2021 у справі №916/878/20.

Суд апеляційної інстанції зазначив, що обставини (їх сукупність), що є підставою зменшення судом неустойки, у кожних конкретних правовідносинах (справах) мають індивідуальний характер, а тому й розмір неустойки, до якого суд її зменшує (на 90%, 70% чи 50% тощо), який обумовлюється

встановленими та оціненими судом обставинами в конкретних правовідносинах, визначається судом у межах дискреційних повноважень, наданих суду відповідно до положень законодавства, тобто в межах судового розсуду.

Відсутність універсального максимального і мінімального розміру неустойки, на який її може бути зменшено, водночас вимагає, щоб цей розмір відповідав принципам верховенства права.

Колегія суддів апеляційного господарського суду, оцінивши обставини справи, врахувавши доводи відповідача, викладені у клопотанні про зменшення пені, встановивши відсутність у матеріалах справи доказів понесення позивачем збитків внаслідок несвоєчасного виконання відповідачем договору, дійшла висновку про можливість зменшення розміру пені на 90%.

При цьому, судова колегія зазначила, що зменшення розміру штрафних санкції не має негативного впливу на фінансовий стан позивача, оскільки стягнення штрафних санкцій має компенсаторний характер, і не може бути засобом збагачення іншої сторони договору.

Справи у спорах щодо неналежного виконання зобов'язань за договором підряду/субпідряду та стягнення виплат на правничу допомогу.

Критерій розумної необхідності витрат на професійну правничу допомогу є оціночною категорією, яка у кожному конкретному випадку (у кожній конкретній справі) оцінюється судом за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні доказів, зокрема, наданих на підтвердження обставин понесення таких витрат, надання послуг з професійної правничої допомоги, їх обсягу, вартості з урахуванням складності справи та витраченого адвокатом часу тощо.

СПРАВА № 922/4585/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124897292>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/4585/24 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю “Технікабуд і К” до Приватного підприємства "Будівельна фірма "Промтекс", 3-я особа яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача - Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації про стягнення 1038325,81 грн заборгованості за договором субпідряду.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення заборгованості за договором субпідряду.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Товариство з обмеженою відповідальністю “Технікабуд І К” звернулось до Господарського суду Харківської області з позовом до Приватного підприємства "Будівельна фірма "Промтекс" з позовною заявою про стягнення з

відповідача на свою користь борг у загальній сумі 1038325,81 грн за договором субпідряду

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що матеріалами справи підтверджується факт належного виконання позивачем умов договору щодо виконання субпідрядних робіт та їх прийняття відповідачем без будь-яких заперечень. Зокрема, в рамках договору між сторонами складено та підписано акт приймання виконаних будівельних робіт за червень 2024 на загальну суму 1977858,13 грн без жодних заперечень та/або зауважень з боку відповідача щодо об'єму, якості та строку виконання робіт.

Третьою особою на виконання ухвали Господарського суду Харківської області від 23.12.2024 надано заяву, до якої додано докази проведення розрахунків з відповідачем за договором підряду, зокрема банківські виписки з рахунку, а також платіжні інструкції.

З даних документів вбачається, що на виконання умов договору, в т.ч. за роботи виконані в червні 2024 року, третя особа перерахувала на користь відповідача грошові кошти в розмірі, що значно перевищує розмір заборгованості який має відповідач перед позивачем за виконані в червні 2024 року субпідрядні роботи в рамках договору субпідряду.

Оскільки відповідач не надав суду доказів сплати існуючої заборгованості, суд за наслідками розгляду справи приходить до висновку про задоволення заявленого позову, та стягнення 1038325,81 грн боргу за виконані роботи за договором субпідряду з відповідача на користь позивача.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст.ст. 73, 74, 86, 123, 126 Господарського процесуального кодексу України, ст.ст. 509, 526, 530, 610, 629, 837, 838, 854, 875, 879, 882 Цивільного кодексу України, ст. 30 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність", Постанова Великої Палати Верховного Суду від 06.11.2022 у справі № 922/1964/21, Постанова об'єднаної палати Касаційного господарського суду від 03.10.2019 у справі № 922/445/19, додаткова ухвала Верховного Суду у складі об'єднаної палати Касаційного господарського суду від 03.12.2021 у справі № 927/237/20, рішення Європейського суду з прав людини у справі "East/West Alliance Limited" проти України", заява № 19336/04, рішення Європейського суду з прав людини у справі "Лавентс проти Латвії".

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 04.02.2025 позов задоволено стягнуто з Приватного підприємства "Будівельна фірма "Промтекс" на користь Товариства з обмеженою відповідальністю "Технікабуд і К": 1038325,81 грн – заборгованості за договором субпідряду № 607/24-1 від 23.05.2024; 60000,00 грн - витрат на професійну правничу допомогу та 12459,91 грн - витрат по сплаті судового збору.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 01.04.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 04.02.2025 скасовано в

частині задоволення заяви ТОВ “Технікабуд і К” про стягнення витрат на правничу допомогу в розмірі 30 000,00 грн. та в цій частині ухвалено нове рішення про відмову у задоволенні заяви ТОВ “Технікабуд і К” про стягнення витрат на правничу допомогу, в решті рішення Господарського суду Харківської області залишено без змін.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

В постанові Верховного Суду у складі Касаційного господарського суду від 30.08.23 у справі № 911/3586/21 викладено висновок про те, що критерій розумної необхідності витрат на професійну правничу допомогу є оціночною категорією, яка у кожному конкретному випадку (у кожній конкретній справі) оцінюється судом за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об’єктивному та безпосередньому дослідженні доказів, зокрема, наданих на підтвердження обставин понесення таких витрат, надання послуг з професійної правничої допомоги, їх обсягу, вартості з урахуванням складності справи та витраченого адвокатом часу тощо.

Суд першої інстанції зазначив, що відповідач в порядку, визначеному п. 6 ст. 126 ГПК України не надав суду доказів неспіврозмірності заявлених до стягнення витрат на професійну правничу допомогу, та не заявляв клопотань про їх зменшення.

Разом з цим, під час вирішення питання про розподіл судових витрат господарський суд за наявності заперечення сторони проти розподілу витрат на адвоката або з власної ініціативи, керуючись критеріями, що визначені частинами п’ятою - сьомою, дев’ятою статті 129 ГПК України (зокрема - чи пов’язані ці витрати з розглядом справи, чи є розмір таких витрат обґрунтованим та пропорційним до предмета спору), може не присуджувати стороні, на користь якої ухвалено судове рішення, всі її витрати на професійну правову допомогу.

Як вбачається з матеріалів справи, відповідачем не було подано клопотання про зменшення розміру судових витрат до суду першої інстанції.

При цьому зобов’язання, які склалися між адвокатом та клієнтом, не є обов’язковими для суду у контексті вирішення питання про розподіл судових витрат. Вирішуючи останнє, суд повинен оцінювати витрати, що мають бути компенсовані за рахунок іншої сторони, ураховуючи як те, чи були вони фактично понесені, так і оцінювати їх необхідність. Подібний висновок викладений у пункті 5.44 постанови Великої Палати Верховного Суду від 12 травня 2020 у справі № 904/4507/18.

Дослідивши матеріали справи, враховуючи складність справи, зважаючи на критерії розумності, співмірності та реальності понесених стороною витрат на правничу допомогу, колегія суддів дійшла висновку, що заявлена до відшкодування сума витрат на правничу допомогу не є співмірною вищенаведеним критеріям, у зв’язку з чим підлягає зменшенню.

При цьому, колегія суддів погоджується із доводами апелянта в апеляційній скарзі про те, що позивачем було складено лише два документи - позовна заява про стягнення заборгованості та клопотання про витребування доказів, які не є складними та не потребували тривалої підготовки, вивчення

великого обсягу положень чинного законодавства та судової практики. До того ж, ця справа розглядалась в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення (виклику) сторін. Ані відповідачем, ані третьою особою не було надано жодних заперечень у цій справі, на які представнику позивача було б необхідно надавати відповідь. За своєю суттю ця справа не є складною, предметом розгляду було стягнення заборгованості за виконані роботи за підписаним актом здачі-приймання виконаних робіт. Судові засідання у справі не проводились, представнику позивача не було потреби готуватися до них та представляти інтереси позивача у ході судового засідання. У цій справі не відбулося жодних обставин, які би ускладнювали питання стягнення заборгованості на користь позивача.

Таким чином, з урахуванням наведеного вище, практики Верховного Суду та враховуючи фактичний об'єм наданих адвокатом послуг, співмірність суми витрат зі складністю справи, відповідність суми понесених витрат критеріям реальності і розумності, беручи до уваги доведеність позивачем, відповідно до вимог ст.74 ГПК України, надання йому послуг професійної правничої допомоги, суд апеляційної інстанції дійшов висновку про часткове задоволення заяви позивача про стягнення витрат на професійну правничу допомогу та відповідно до ст. 129 ГПК України покладення на відповідача витрат на професійну правничу допомогу в сумі 30 000,00 грн.

Справи у спорах щодо неналежного виконання зобов'язань за договором поставки товарів

Обов'язок покупця оплатити товар виникає після його прийняття або прийняття товаророзпорядчих документів на нього. Це правило діє, якщо спеціальними правилами або договором купівлі-продажу не встановлено інший строк оплати. Відтак, обов'язок покупця оплатити товар (з огляду на приписи статті 692 ЦК України) виникає з моменту його прийняття.

Якщо у договорі або законі не встановлено строку (терміну), у який повинно бути виконано грошове зобов'язання, судам необхідно виходити з приписів частини другої статті 530 ЦК України. Цією нормою передбачено, між іншим, і можливість виникнення обов'язку негайного виконання.

Складена сторонами в двосторонньому порядку видаткова накладна, яка є первинним обліковим документом у розумінні Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” і яка відповідає вимогам, зокрема, статті 9 вказаного Закону та фіксує факт здійснення господарської операції і встановлення договірних відносин, є підставою виникнення обов'язку щодо здійснення розрахунків за отриманий товар після його отримання в силу норми закону.

СПРАВА № 922/4334/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125224256>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/4334/24 за позовом фізичної особи-підприємця до Товариства з обмеженою

відповідальністю "Мікс-Лайн" про стягнення 67 066,70 грн заборгованості за отриманий товар за договором поставки.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення заборгованості за договором поставки.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Фізична особа-підприємець звернулась до Господарського суду Харківської області із позовом до Товариства з обмеженою відповідальністю "Мікс-Лайн" про стягнення суми у розмірі 44 000,00 грн. за отриманий товар, інфляційні втрати у розмірі 19 039,75 грн. та 3% річних в розмірі 4 026,95 грн., а всього просила стягнути 67 066,70 грн.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що позивачем було здійснено поставку товару, відповідно до наявної у матеріалах справи видаткової накладної № 0142 від 09.12.2021 на суму 99 000,00 грн.

В свою чергу, відповідачем здійснено часткову оплату, про що свідчить виписка банку, з якої вбачається, що відповідачем 07.12.2021 сплачено суму у розмірі 30 000,00 грн, 11.01.2022 сплачено суму у розмірі 10 000,00 грн, 24.01.2022 сплачено суму у розмірі 10 000,00 грн, 08.02.2022 сплачено суму у розмірі 5 000,00 грн, що становить суму у загальному розмірі 55 000,00 грн.

З вищевикладеного слідує, що у відповідача наявна заборгованість за спірною господарською операцією у розмірі 44 000,00 грн. (99 000,00 грн – 55 000,00 грн). Докази які б свідчити про здійснення оплати товару за спірною господарською операцією відповідачем до суду надано не було.

З огляду на вищевикладене, та враховуючи несплату відповідачем боргу, суд дійшов висновку про те що, позовні вимоги про стягнення суми основного боргу у розмірі - 44 000,00 грн є обґрунтованими, не спростованими відповідачем та такими, що підлягають задоволенню.

Щодо заявлених позивачем до стягнення із відповідача інфляційних втрат у розмірі 21 123,06 грн за період з грудня 2021 року по грудень 2024 року та 3% річних у розмірі 4 182,17 грн за період з 10.12.2021 року по 14.01.2025 року, суд зазначив наступне.

Позивачем в порушення вимог Господарського процесуального кодексу України не надано до суду доказів звернення до відповідача із вимогою щодо здійснення оплати за отриманий товар за усним договором поставки.

При цьому, судом встановлено, що позивач скористався своїм правом щодо стягнення суми боргу, шляхом пред'явлення до суду позову (04.12.2024 року шляхом надсилання позовної заяви до суду через підсистему електронний суд, та яка була зареєстрована в канцелярії суду 04.12.2024 року вх. № № 4199/24 згідно штемпеля суду).

У зв'язку із чим, оскільки з моменту отримання відповідачем позовної заяви сплинув строк тривалістю сім днів, у відповідача виникло грошове зобов'язання перед позивачем зі сплати суми боргу у розмірі 44 000,00 грн. за спірний період з 11.12.2024 року, а не як помилково зазначено позивачем щодо стягнення 3 % річних з 10.12.2021 року, щодо стягнення інфляційних втрат з грудня 2021 року.

Враховуючи вищевикладене, безпідставним є заявлення позивачем до стягнення із відповідача суми: - інфляційних втрат у розмірі 21 123,06 грн. за період з грудня 2021 року по листопад 2024 року; - 3% річних у розмірі 4 182,17 грн. за період з 10.12.2021 року по 10.12.2024 року (відповідно до наведеного у позовній заяві розрахунку та із урахуванням заяви про збільшення розміру позовних вимог заява від 16.01.2025 року вх. № 1154/25). У зв'язку із чим, позовні вимоги у цій частині не підлягають задоволенню.

Щодо стягнення із відповідача - інфляційних втрат за період з 11 грудня 2024 року; - 3% річних за період з 11.12.2024 року по 14.01.2025 року (відповідно до наведеного у позовній заяві розрахунку та із урахуванням заяви про збільшення розміру позовних вимог заява від 16.01.2025 року вх. № 1154/25), суд зазначив наступне.

Як встановлено вище судом, у відповідача виникло грошове зобов'язання перед позивачем зі сплати суми боргу у розмірі 44 000,00 грн. за спірний період з 11.12.2024 року.

Враховуючи вищевикладене, судом здійснено власний розрахунок інфляційних втрат та 3 % річних за встановлений період в онлайн системі “Ліга-Закон” нарахованих на суму боргу у розмірі 44 000,00 грн. та встановлено, що до стягнення підлягає: - 3% річних за період з 11.12.2024 року по 14.01.2025 року у розмірі 126,37 грн.; - інфляційні втрати за період з 11.12.2024 року по 31.12.2024 року у розмірі 616,00 грн. В частині стягнення інфляційних втрат у розмірі 20 507,06 грн. та 3 % річних у розмірі 4 055,80 грн. – відмовлено.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст.ст. 73, 74, 86 Господарського процесуального кодексу України, ст.ст. 11, 509, 525, 526, 530, 612, 692, 712 Цивільного кодексу України, ст.ст.173-175, 181, 193, 265 Господарського кодексу України.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 18.02.2025 у позові відмовлено частково, стягнуто з Товариства з обмеженою відповідальністю "Мікс-Лайн" на користь Фізичної особи - підприємця суму у розмірі 44 000,00 грн. за отриманий товар, 3% річних у розмірі 126,37 грн. та інфляційних втрат у розмірі 616,00 грн. та 1 563,86 грн., в частині стягнення інфляційних втрат у розмірі 20 507,06 грн. та 3 % річних у розмірі 4 055,80 грн. - відмовлено.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 09.04.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 18.02.2025 змінено, викладено другий та четвертий абзаци його резолютивної частини у такій редакції: “Стягнути з Товариства з обмеженою відповідальністю “Мікс-Лайн” на користь фізичної особи - підприємця суму у розмірі 44000,00 грн за отриманий товар, 3% річних у розмірі 4178,14 грн та інфляційні втрати у розмірі 21123,06 грн, а також витрати по сплаті судового збору у розмірі 2422,16 грн.”; “У решті позовних вимог відмовити.”.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Постанова суду апеляційної інстанції мотивована тим, що договір поставки товару за своєю правовою природою відноситься до двосторонніх, консенсуальних, оплатних договорів, укладення якого зумовлює взаємне виникнення у кожної зі сторін прав та обов'язків. У таких правовідносинах обов'язку продавця (постачальника) з передачі у власність (поставки) покупцю товару відповідає обов'язок покупця з прийняття та оплати цього товару (подібний висновок міститься у постанові Верховного Суду від 30.09.2020 у справі № 910/8612/19). Обов'язок покупця оплатити товар виникає після його прийняття або прийняття товаророзпорядчих документів на нього. Це правило діє, якщо спеціальними правилами або договором купівлі-продажу не встановлено інший строк оплати. Відтак, обов'язок покупця оплатити товар (з огляду на приписи статті 692 ЦК України) виникає з моменту його прийняття.

Тож, якщо у договорі або законі не встановлено строку (терміну), у який повинно бути виконано грошове зобов'язання, судам необхідно виходити з приписів частини другої статті 530 ЦК України. Цією нормою передбачено, між іншим, і можливість виникнення обов'язку негайного виконання; такий обов'язок впливає з припису частини першої статті 692 ЦК України, якою визначено, що покупець за договором купівлі-продажу повинен оплатити товар після його прийняття або прийняття товаророзпорядчих документів на нього; відтак якщо договором або актами цивільного законодавства не встановлено інший строк оплати товару, відповідна оплата має бути здійснена боржником негайно після такого прийняття, незалежно від того, чи пред'явив йому кредитор пов'язану з цим вимогу. При цьому передбачена законом відповідальність за невиконання грошового зобов'язання підлягає застосуванню починаючи з дня, наступного за днем прийняття товару, якщо інше не вбачається з укладеного сторонами договору. Відповідні висновки впливають зі змісту частини другої статті 530 ЦК України.

Між позивачем та відповідачем фактично склалися відносини з поставки товару за видатковою накладною без укладення договору як окремого документа, що не суперечить приписам статті 205 ЦК України.

У видатковій накладній №0142 від 09.12.2021 не встановлений строк (термін) оплати за поставлений товар. Крім того, матеріали справи не містять доказів того, що відповідач звертався до позивача з приводу узгодження порядку та строків оплати товару.

Відтак, складена сторонами в двосторонньому порядку видаткова накладна №0142 від 09.12.2021, яка є первинним обліковим документом у розумінні Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" і яка відповідає вимогам, зокрема, статті 9 вказаного Закону та фіксує факт здійснення господарської операції і встановлення договірних відносин, є підставою виникнення обов'язку щодо здійснення розрахунків за отриманий товар після його отримання в силу норми закону.

Тож, доведений матеріалами справи факт поставки товару продавцем, наявність у покупця зобов'язання сплатити за отриманий товар впливає безпосередньо зі змісту частини першої статті 692 ЦК України, а не ставиться в

залежність від звернення до нього з окремою вимогою в порядку частини другої статті 530 ЦК України, про що помилково зазначив суд першої інстанції.

З урахуванням вищевикладеного, обов'язок з оплати поставленого товару у відповідача виник одразу після прийняття товару на підставі наявної у матеріалах справи видаткової накладної, тобто 10.12.2021, а не як помилково зазначено судом першої інстанції 11.12.2024.

Як вбачається з матеріалів справи, позивач здійснив розрахунок 3% річних, який становить 4182,17 грн: 181,48 грн (за період з 10.12.2021 по 10.01.2022 на суму 69000,00 грн) + 63,04 грн (за період з 11.01.2022 по 23.01.2022 на суму 59000,00 грн) + 64,44 грн (за період з 24.01.2022 по 08.02.2022 на суму 49000,00 грн) + 3873,21 грн (за період з 08.02.2022 по 14.01.2025 на суму 44000,00 грн).

Колегія суддів, перевіривши вказаний розрахунок, встановила, що позивач у період з 24.01.2022 по 08.02.2022 на суму 49000,00 грн здійснив нарахування без проведеної відповідачем сплати за товар 08.02.2022 на суму 5000,00 грн

Оскільки позивачем невірно визначено кінцеву дату, до якої він обраховував вказаний період, колегією суддів здійснено перерахунок розміру 3% річних у період з 24.01.2022 по 07.02.2022 на загальну суму 49000,00 грн, що становить 60,41 грн.

З урахуванням викладеного, позовні вимоги про стягнення 3 % річних підлягають задоволенню частково в сумі 4178,14 грн.

Перевіривши поданий позивачем розрахунок інфляційних втрат, суд апеляційної інстанції дійшов висновку про його обґрунтованість та правильність, у зв'язку з чим позов в частині стягнення з відповідача інфляційних втрат у розмірі 21123,06 грн підлягає задоволенню.

Справи у спрах щодо неналежного виконання зобов'язань за договором розміщення транспортних засобів

Передбачене законом право кредитора вимагати сплати боргу з урахуванням процентів річних є способами захисту його майнового права та інтересу, суть яких полягає у відшкодуванні матеріальних втрат кредитора від знецінення грошових коштів внаслідок інфляційних процесів та отримання компенсації (плати) від боржника за користування утримуваними ним грошовими коштами, належними до сплати кредиторів.

СПРАВА № 922/3903/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124458923>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/3903/24 за позовом Комунального підприємства "Харківпарксервіс" до фізичної особи-підприємця про стягнення 689049,01 грн заборгованості за договором розміщення транспортних засобів.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення заборгованості за договором розміщення транспортних засобів.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Комунальне підприємство "Харківпарксервіс" звернулось до Господарського суду Харківської області із позовом до фізичної особи-підприємця про стягнення 689049,01 грн заборгованості за договором розміщення транспортних засобів.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що матеріали справи свідчать, що між сторонами на виконання умов пункту 3.1. договору оформлено акти про компенсацію витрат згідно пункту 2.2. договору №28.1220-1/1 від 28.12.2020, а саме: №462 від 28.02.2021 на суму 123469,09 грн. з ПДВ.; №708 від 31.03.2021 на суму 137763,76 грн. з ПДВ.; №945 від 30.04.2021 на суму 132844,13 грн. з ПДВ.; №1195 від 31.05.2021 на суму 137897,68 грн. з ПДВ.; №1442 від 30.06.2021 на суму 135275,28 грн. з ПДВ.; №1693 від 31.07.2021 на суму 136492,08 грн. з ПДВ, які підписано сторонами без будь-яких зауважень або заперечень.

При цьому із матеріалів справи також убачається, що вказані акти та методики розрахунку, які підписано сторонами, договір №28.12.20-1/1 від 28.12.2020 та додатки до договору, які також підписано сторонами, чітко містять усі необхідні реквізити позивача для здійснення відповідачем компенсацій витрат згідно пункту 2.2. договору, що свідчить про обізнаність відповідача з сумами оплати та рахунками для здійснення плати, а тому заперечення відповідача щодо відсутності підстав для здійснення з позивачем розрахунків відхиляється судом як безпідставне.

Враховуючи вищевказані обставини, відсутність у матеріалах справи доказів, які б спростовували наявність заборгованості відповідача перед позивачем, а також доказів, які б свідчили про здійснення повного розрахунку з позивачем, суд дійшов висновку, що позовна вимога про стягнення заборгованості у розмірі 276238,66 грн., є обґрунтованою, правомірною, а тому підлягає задоволенню.

Щодо позовних вимог про стягнення 3% річних у розмірі 34954,24 грн. та інфляційних втрат у розмірі 141326,51 грн., суд зазначив наступне.

Перевіривши правомірність та правильність здійсненого позивачем розрахунку 3% річних та інфляційних втрат з урахуванням положень законодавства, погоджених між сторонами умов договору, встановлених обставин справи, суд зазначив, що при здійсненні розрахунків допущено низку темпоральних та арифметичних неточностей в періоді та розмірі нарахувань.

З урахуванням погоджених між сторонами умов договору, встановлених обставин справи, суд зазначив, що правомірним та обґрунтованим до стягнення є 3% річних у розмірі 34458,18 грн. та інфляційні втрати у розмірі 141010,50 грн. В іншій частині заявлених до стягнення 3% річних та інфляційних втрат слід відмовити у зв'язку з безпідставністю нарахування.

Щодо позовних вимог про стягнення пені у розмірі 236529,60 грн., суд зазначив наступне.

Перевіривши здійснений позивачем розрахунок пені з урахуванням положень законодавства, погоджених між сторонами умов договору, встановлених обставин справи, суд зазначив, що правомірним та обґрунтованим до стягнення є пеня у розмірі 233386,57 грн. В іншій частині

заявленої до стягнення пені слід відмовити у зв'язку з безпідставністю нарахування.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст.ст. 11, 253, 254, 256-258, 509, 525, 526, 546, 548, 612, 625, 626, 627, 629, 638, 903 Цивільного кодексу України, ст. 173, 193, 202, 217, 218, 230 Господарського кодексу України, Постанова Верховного Суду від 29.09.2022 у справі №500/1912/22, Постанова Верховного Суду від 10.09.2019 у справі №916/2403/18, Постанова Верховного Суду від 05.07.2019 у справі №905/600/18, Постанова Верховного Суду від 25.04.2018 у справі №803/350/17, Постанова Верховного Суду від 13.06.2018 у справі №815/1298/17, Постанова Верховного Суду від 14.08.2018 у справі №803/1387/17, Постанова Верховного Суду від 06.05.2021 у справі №903/323/20, Постанова Верховного Суду від 25.08.2021 у справі №914/1560/20, Постанова Верховного Суду від 08.02.2022 у справі №918/964/20, Постанова Верховного Суду від 31.05.2021 у справі №926/1812/21, Постанова Верховного Суду від 27.02.2024 у справі №911/858/22, рішення ЄСПЛ у справах "Белеш та інші проти Чеської Республіки", "Зубац проти Хорватії" №47273/99, пп. 50-51 та 69, ЄСПЛ 2002 IX, та "Волчлі проти Франції", №35787/03, п. 29, від 26.07.2007, рішення Європейського суду з прав людини у справі "Надточий проти України" від 15.05.2008.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 14.01.2025 позов задоволено частково, стягнуто з фізичної особи-підприємця на користь Комунального підприємства "Харківпарксервіс" основну заборгованість у розмірі 276238,66 грн., 3% річних у розмірі 34458,18 грн., інфляційні втрати у розмірі 141010,50 грн., пеню у розмірі 233386,57 грн. та витрати зі сплати судового збору у розмірі 8221,12 грн, у задоволенні решти позову - відмовлено.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 24.03.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 14.01.2025 змінено, абзац другий резолютивної частини рішення Господарського суду Харківської області від 14.01.2025 року викладено в наступній редакції:

“Стягнути з фізичної особи-підприємця на користь Комунального підприємства “Харківпарксервіс” основну заборгованість у розмірі 136492,08 грн, 3% річних у розмірі 21354,89 грн, інфляційні втрати у розмірі 85665,34 грн, пеню у розмірі 195298,39 грн та витрати зі сплати судового збору у розмірі 5265,44 грн”.

В решті рішення Господарського суду Харківської області від 14.01.2025 року залишено без змін.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Постанова суду апеляційної інстанції мотивована тим, що суд першої інстанції неповно дослідив обставини справи та дійшов помилкового висновку щодо розміру заборгованості, який підлягає стягненню. Так, перевіркою розрахунку суми заборгованості встановлено, що позивач не врахував проведену 17.02.2022 року оплату у розмірі 173172,96 грн. Отже, з наявних

матеріалів справи та з огляду на пояснення відповідача розмір основної заборгованості складає 136492,08 грн. Саме розмір 136492,08 грн заборгованості підлягає стягненню з відповідача на користь позивача. В іншій частині позовних вимог за сумою основного боргу слід відмовити.

Крім того, суд апеляційної інстанції зазначив, що проведений позивачем розрахунок заявленої до стягнення пені є невірним оскільки не враховує проведену відповідачем оплату та має місце невірне визначення періодів по розрахунку, а саме дати виникнення прострочення платежу, вихідних та святкових днів. Такий висновок суду першої інстанції є вірним. Однак, проведений судом розрахунок є помилковим, оскільки вчинений щодо невірної суми основної заборгованості.

Здійснивши власний розрахунок пені з урахуванням положень законодавства, погоджених між сторонами умов договору, встановлених обставин справи, суд апеляційної інстанції зазначає, що правомірним та обґрунтованим до стягнення є пеня у розмірі 195298,39 грн. В іншій частині заявленої до стягнення пені слід відмовити у зв'язку з безпідставністю нарахування.

Також, суд першої інстанції, перевіrivши правомірність та правильність здійсненого позивачем розрахунку 3% річних та інфляційних втрат з урахуванням положень законодавства, погоджених між сторонами умов договору, встановлених обставин справи, дійшов висновку, що при здійсненні розрахунків допущено низку темпоральних та арифметичних неточностей в періоді та розмірі нарахувань.

Суд першої інстанції здійснив власний розрахунок інфляційних втрат та річних, однак такий розрахунок є помилковим, оскільки вчинений за невірною сумою основного боргу.

З урахуванням наведених положень законодавства, погоджених між сторонами умов договору, встановлених обставин справи, суд апеляційної інстанції зазначає, що правомірним та обґрунтованим до стягнення є 3% річних у розмірі 21354,89 грн та інфляційні втрати у розмірі 85665,34 грн. В іншій частині заявлених до стягнення 3% річних та інфляційних втрат слід відмовити у зв'язку з безпідставністю нарахування.

Колегія суддів відхилила наданий відповідачем контррозрахунок, оскільки він вчинений всупереч обставин справи, зокрема без урахування того, що строк розрахунку пені становить більше ніж 6 місяців, а також без урахування того, що строки позовної давності були продовжені.

Справи у спрах щодо неналежного виконання зобов'язань за договором про надання транспортно-експедиторських послуг

Вирішуючи спори про стягнення заподіяних збитків, господарський суд перш за все повинен з'ясувати правові підстави покладення на винну особу зазначеної майнової відповідальності. При цьому у випадку невиконання договору чинне законодавство виходить з принципу вини контрагента.

Дії позивача з подання заяви про “залучення співвідповідача”, правовідносини з яким у позивача урегульовані іншим договором, ніж тим договором транспортного експедирування, на який позивач посилався як на підставу свого позову, по суті є поданням нового позову до нового відповідача і з нових підстав, що процесуальним законом не допускається.

Залишення без руху позовної заяви після закриття стадії підготовчого провадження є грубим порушенням норм процесуального права, оскільки таке повернення з будь-яких підстав нівелює саме значення стадії процесу: як підготовчого провадження, так і стадії розгляду справи по суті.

СПРАВА № 922/1256/23 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124484565>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/1256/23 за позовом Товариства з додатковою відповідальністю "Поліпласт" до 1. Товариства з обмеженою відповідальністю "Сіп Груп", 2. Товариства з обмеженою відповідальністю "Мультифлекс" про солідарне стягнення збитків у розмірі 1 143 956,52 грн, 17 000,00 грн за надання інформаційно-консультаційних послуг з питань консультування щодо дослідження причин пошкодження флексітанку та судовий збір у розмірі 17 414,34 грн.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення збитків у розмірі 1 143 956,52 грн за договором про надання транспортно-експедиторських послуг.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Товариство з додатковою відповідальністю "Поліпласт" звернулось до Господарського суду Харківської області із позовом до 1. Товариства з обмеженою відповідальністю "Сіп Груп", 2. Товариства з обмеженою відповідальністю "Мультифлекс" про солідарне стягнення збитків у розмірі 1 143 956,52 грн за договором про надання транспортно-експедиторських послуг.

16.08.2022 під час руху автомобіля Volvo CB1596CC/CB1814XO, стався розрив флексітанку № ААХ.Т0033.24.В20524.37, що призвело до повного витікання соняшникової олії сира нерафінована 21,930 тон.

14.12.2022 за участю представників ТОВ "Віп Авто Транс", ФОП Нос Є.О., ТзДВ "Поліпласт", ТОВ "Мультифлекс", ПрАТ "СК "Перша" та "Liqua" було проведено обстеження щодо причин встановлення причин пошкодження флексітанку ААХ.Т0033.24.В20524.37, в результаті якого було спричинене вилиття соняшникової олії; флексітанк було розрізано для подальшого встановлення причин пошкодження, де представником виробника взято зразок пошкодженої поліетиленової ділянки пошкодженого флексітанку.

22.11.2022 між позивачем та ФОП Нос Є.О. був укладений договір №15 про надання інформаційно-консультаційних послуг з товарознавчого дослідження, на виконання якого 15.02.2022 ФОП Нос Є.О. була складена відповідь інформаційно-консультативних послуг з питань консультування щодо дослідження причин пошкодження флексітанку ААХ.Т0033.24.В20524.37.

У даній відповіді ФОП Нос Є.О. зазначив, що на його суб'єктивну думку, пошкодження флексітанку могло привезти в результаті сукупності двох

факторів: неналежне кріплення флексітанку та не дотримання швидкісного режиму. При різкому гальмуванні чи прискоренні, рідкий вантаж приходить до руху, що в свою чергу може призвести до гідроудару. В подальшому, в результаті неналежного кріплення ременів, вони перетерлись та порвалися, що призвело до відкріплення флексітанку. Подальші гідроудари призвели до пошкодження самого флексітанку. При цьому, ФОП Нос Є.О. було зазначено, що це лише припущення, що могло призвести до пошкодження, оскільки наданої інформації не достатньо.

ОЦІНКА СУДУ:

Ухвалою суду від 10.10.2023 була призначена судова комплексна інженерно-механічна та теплотехнічна експертиза, проведення якої було доручено ННЦ "Інститут судових експертиз ім. засл. проф. М.М. Бокаріуса".

Відповідно до висновку експертів №24498/245563 за результатами проведення комплексної судової інженерно-механічної та теплотехнічної експертизи ННЦ "Інститут судових експертиз ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса" від 27.08.2024, фактичний спосіб монтажу флексітанку ААХ.Т0033.24.В20524.37 у тентований напівпричеп сідлового тягача СВ1596СС/СВ1814ХО, що виконувався персоналом ТОВ "Мультифлекс", не відповідав вимогам нормативно-технічного документу в частині кріплення кріпильних ременів до кузову напівпричепа автомобіля. Кріпильні ремені було прив'язано до перфорованих силових елементів корпусу напівпричепа замість округлених кріпильних кілець; недотримання персоналом ТОВ "Мультифлекс" вимог з кріплення кріпильних ременів при монтажі флексітанку ААХ.Т0033.24.В20524.37 у тентований напівпричеп сідлового тягача СВ1596СС/СВ1814ХО у сукупності з ослабленим швом через наявність дефекту шва зовнішньої оболонки флексітанку спричинили втрату цілісності внутрішніх шарів флексітанку і відповідно втрату вантажу – 21,930 тони олії соняшникової сировини нерафінованої.

Крім того, у висновку вказано, що гідравлічний удар може мати місце тільки в напірних трубопроводах і є прикладом несталої течії рідини в них. При перевезенні крупногабаритних вантажів за допомогою автомобільного транспорту - гідроудари неможливі, оскільки вантажний автомобіль не здатний моментально рушити і зупинитися, відповідно раптове збільшення або зменшення тиску неможливі. Оскільки в матеріалах справи немає відомостей про настання дорожньо-транспортної пригоди (перекидання вантажного автомобіля, зіткнення з іншими учасниками дорожнього руху), експерти вважають, що правила дорожнього руху при перевезенні флексітанку ААХ.Т0033.24.В20524.37 з соняшниковою олією не порушувалися і автомобіль рухався з дозволеною швидкістю згідно ПДР. З матеріалів справи відомо, що розрив флексітанку стався не на передній торцевій стінці, а зліва (по ходу руху автомобіля) на другій секції, в даному випадку причиною розриву могло би бути не повздовжнє підвищення тиску, а поперечне, яке б діяло в місці розриву. Результати розрахунків свідчать, що вірогідніше при екстремому гальмуванні вантажного автомобіля флексітанк був би пошкоджений внаслідок повздовжнього підвищення тиску, що в першу чергу діє на передню торцеву

стінку ніж на бокову ліву, оскільки тиск, що діє на торцеву стінку при повздовжньому зміщенні рідкого вантажу в 5,2 рази вище ніж на бокову. Оскільки торцева стінка флексітанку залишилася неушкодженою, а ушкодженою була бокова стінка другої секції флексітанку вплив підвищення тиску внаслідок екстрених маневрів транспортного засобу як першочергову причину втрати вантажу, можливо виключити.

Отже, вказані висновки експертів спростовують твердження позивача та другого відповідача, що втрата вантажу сталась через порушення водієм швидкісного режиму.

Оцінюючи у сукупності наведене, суд дійшов висновку, що матеріалами справи підтверджується, а сторонами не спростовано, що втрата вантажу та, відповідно, спричинення збитків позивачу, сталось внаслідок неналежного виконання своїх зобов'язань другим відповідачем щодо встановлення флексітанку.

Таким чином, суд дійшов висновку про відмову у задоволенні позову в частині позовних вимог до першого відповідача, позовні вимоги до другого відповідача суд задовольнив.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст.ст. 22, 909, 932, 934, 1166 Цивільного кодексу України, ст.ст. 225, 306, 316 Господарського кодексу України, ст. 1, 9, 14 Закону України "Про транспортно-експедиторську діяльність", ст.ст. 1, 17, 18 Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів, Постанова Верховного Суду від 27.01.2020 у справі № 910/3579/17, Постанова Верховного Суду від 20.10.2020 у справі № 910/17533/19, Постанова Верховного Суду від 02.10.2018 у справі №910/18036/17, Постанова Верховного Суду від 23.10.2019 у справі №917/1307/18, Постанова Верховного Суду від 18.11.2019 у справі № 902/761/18, Постанова Верховного Суду від 04.12.2019 у справі №917/2101/17, Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 27.01.2022 у справі № 917/996/20, Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 19.01.2022 у справі №902/418/20, Рішення Європейського суду з прав людини від 23.08.2016 у справі "Дж. К. та інші проти Швеції", рішення Європейського суду з прав людини від 15.11.2007 у справі "Бендерський проти України" ("BENDERSKIY v. Ukraine"), рішення Європейського суду з прав людини у справі "Серявін проти України" від 10.02.2010.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 07.01.2025 у задоволенні позовних вимог до Товариства з обмеженою відповідальністю "СІП ГРУП" відмовлено повністю, позовні вимоги до Товариства з обмеженою відповідальністю "Мультифлекс" задоволено повністю, стягнуто з Товариства з обмеженою відповідальністю "Мультифлекс" на користь Товариства з додатковою відповідальністю "Поліпласт" збитки у розмірі 1 143 956,52 грн; 17 000,00 грн за надання інформаційно-консультаційних послуг та 17 414,34 грн судового збору.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 05.03.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 07.01.2025 скасовано повністю та ухвалено нове рішення, яким в позові відмовлено повністю.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Постанова суду апеляційної інстанції мотивована тим, що 11.10.2024 позивачем до суду була подана заява, в якій він просив суд залучити до участі у справі в якості співвідповідача Товариство з обмеженою відповідальністю "Мультифлекс".

Ухвалою суду від 26.11.2024, занесеною до протоколу судового засідання, вказана заява позивача була задоволена та ТОВ "Мультифлекс" було залучено до участі у справі в якості співвідповідача.

Апеляційний суд звернув увагу на те, що оскільки предметом спору є матеріально-правова вимога, звернена позивачем до відповідача через суд, то подання вимоги до нового відповідача (ТОВ "Мультифлекс"), обґрунтованої іншими обставинами (іншим договором), є одночасною зміною предмета і підстав позову, тобто по суті поданням нового позову.

В цій частині колегія суддів звернула увагу на ту обставину, що як заява позивача від 11.10.2024, так і її задоволення судом є грубим порушенням норм процесуального права, яке тягне безумовну підставу скасування рішення суду, оскільки позивачем і судом в даному випадку порушені приписи ст.ст. 6, 19 Конституції України, чл. 3 ст. 46 Господарського процесуального кодексу України, ст. 6 Конвенції та принципи рівності сторін та змагальності.

Таким чином, в цьому випадку дії позивача з подання заяви про "залучення співвідповідача", правовідносини з яким у позивача урегульовані іншим договором (про надання послуг з розміщення флексітанку), ніж тим договором транспортного експедирування, на який позивач посилався на підставу свого позову (позовна заява від 04.04.2023 вх.№1256/23), по суті є поданням нового позову до нового відповідача і з нових підстав, що процесуальним законом не допускається.

Такі процесуальні дії позивача і суду очевидним чином порушують принципи рівності сторін і змагальності, а також повністю нівелюють усі стадії судового розгляду.

Крім того, наявні в матеріалах справи пояснення ТОВ "Мультифлекс" подані ним у статусі третьої особи. Залучивши його до участі у справі в якості співвідповідача суд першої інстанції мав надати відповідачу строк на подання відзиву на позов.

Унеможливлення реалізації відповідачем-2 більшості процесуальних прав саме у статусі відповідача очевидним чином виключає можливість задоволення позовних вимог щодо такого відповідача в силу порушення «права бути почутим».

Водночас, залучивши ТОВ "Мультифлекс" співвідповідачем ухвалою від 26.11.2024, суд першої інстанції в подальшому закрив підготовче провадження ухвалою від 24.12.2024 та призначив справу до розгляду по суті на 07.01.2025.

При цьому, наступного дня після закриття підготовчого провадження суд першої інстанції ухвалою від 25.12.2024 залишив без руху позовну заяву ТДВ

"Поліпласт" та ухвалив позивачу усунути недоліки позовної заяви шляхом надання до суду заяви із зазначенням позовних вимог щодо кожного з відповідачів.

Апеляційний суд вважає в цьому випадку залишення без руху позовної заяви після закриття стадії підготовчого провадження є ще одним грубим порушенням норм процесуального права, оскільки таке повернення з будь-яких підстав нівелює саме значення стадії процесу: як підготовчого провадження, так і стадії розгляду справи по суті.

В аспекті викладеного суд апеляційної інстанції підкреслив, що встановлені грубі процесуальні порушення є підставою скасування рішення суду.

Щодо вимоги позивача про солідарне стягнення з ТОВ "Сіп Груп" (перший відповідач) та ТОВ "Мультифлекс" (другий відповідач) на свою користь збитків у розмірі 1 143 956,52 грн, колегія суддів зазначила таке.

Позивачем жодним чином не обґрунтовано наявності солідарного обов'язку у відповідачів у своєму позові (з урахуванням заяви від 27.12.2024).

Колегія суддів зазначила, що якщо солідарний обов'язок не передбачений договором або законом, зобов'язання вважається частковим, і кожен боржник несе відповідальність лише за свою частку. Це означає, що кредитор може вимагати виконання зобов'язання лише в межах частки кожного боржника, а не в повному обсязі від будь-кого з них.

Таким чином, за відсутності солідарного обов'язку, кожен боржник відповідає перед кредитором лише в межах своєї частки зобов'язання, що відповідає принципам часткової відповідальності.

Наведене в принципі виключає задоволення позовних вимог ТДВ "Поліпласт" про солідарне стягнення збитків з відповідачів за відсутності у останніх солідарного обов'язку.

Судом першої інстанції також не враховано вищевикладеного, що стало підставою ухвалення помилкового рішення про стягнення збитків з відповідача-2 на користь позивача враховуючи позовні вимоги саме про солідарне стягнення збитків з відповідачів на користь позивача.

За таких обставин, в задоволенні позовних вимог слід відмовити саме з підстави відсутності солідарного обов'язку у відповідачів перед позивачем.

Справи у справах щодо неналежного виконання зобов'язань за договором про закупівлю робіт

➤ **Відмовлено у задоволенні позовних вимог у справі.**

Для встановлення наявності підстав для оплати робіт за договором підряду, які оформлені актом прийняття - передачі робіт, підписаним однією стороною договору (підрядником), необхідним є встановлення та оцінка таких істотних обставин для цього, як обґрунтованість відмови замовника від підписання актів виконаних робіт та реального/фактичного виконання робіт за договором підряду.

У разі відмови замовника підписати акт приймання-передачі виконаних робіт підставою для нездійснення оплати виконаних за цим актом робіт може бути лише наявність недоліків (недоробок та дефектів) таких робіт при їх прийнятті, про що складається акт відповідно до Договору або визнання акту приймання-передачі виконаних робіт недійсним в порядку 4 статті 882 ЦК України, якщо мотиви відмови другої сторони від підписання акту визнані судом обґрунтованими.

СПРАВА № 922/2976/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124591226>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/2976/24 за позовом Товариство з обмеженою відповідальністю “РОСТДОРСТОЙ” до Департаменту будівництва та шляхового господарства Харківської міської ради про стягнення 96957,60 грн за неналежне виконання відповідачем взятих на себе зобов'язань за договором про закупівлю робіт.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення заборгованості за договором про закупівлю робіт.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

На розгляд Господарського суду Харківської області подано позовну заяву Товариство з обмеженою відповідальністю “РОСТДОРСТОЙ” до відповідача - Департаменту будівництва та шляхового господарства Харківської міської ради про стягнення 96957,60 грн.

Позовна заява обґрунтована неналежним виконанням з боку відповідача взятих на себе зобов'язань за договором про закупівлю робіт.

Позивач звертаючись до Відповідача з вимогою оплатити за Актом приймання виконаних робіт форми КБ-2в за листопад 2021 року - грудень 2023 року від 29 грудня 2023 року з урахуванням наданої в підтвердження Довідки про вартість виконаних будівельних робіт та витрати форми КБ-3 за листопад 2021 року - грудень 2023 року від 29 грудня 2023 року за Договором № 849 від 05.11.2021 грошову суму у розмірі 96 957,60 грн.

Проте, Відповідач заперечує проти сплати певної грошової суми лише по зазначеному Акту, оскільки з боку Позивача не виконані умови Договору № 849 від 05.11.2021 у повному обсязі щодо Капітального ремонту бульвару Івана Каркача, 75 (внутрішньо квартальні дороги та тротуари): ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 (за відповідним кодом ЄЗС: ДК 021:2015: 45233000-9 - Будівництво, влаштування фундаменту та покриття шосе, доріг), як це зазначено у п. 1.2. Договору, тобто кількість характеристики виконаних за цим Договором робіт визначаються відповідно до проєктно-кошторисної документації, 1 робота.

Для встановлення наявності підстав для оплати робіт за договором підряду, які оформлені актом прийняття - передачі робіт, підписаним однією стороною договору (підрядником), необхідним є встановлення та оцінка таких істотних обставин для цього, як обґрунтованість відмови замовника від підписання актів виконаних робіт та реального/фактичного виконання робіт за договором підряду. Тобто, предметом доказування в даній справі є обставини, які засвідчують фактичне виконання Позивачем робіт, обсяг і вартість цих

робіт та наявність/відсутність у Відповідача обов'язку прийняти і оплатити ці роботи.

ОЦІНКА СУДУ:

Аналізуючи умови Договору, який погоджений між сторонами, суд дійшов висновку, що не зважаючи на кількість підписаних актів виконаних робіт (№КБ-2в, КБ-3) уповноваженими представниками Сторін, оплата здійснюється Замовником тільки після підписання таких актів, враховуючи приймання-передачі в експлуатацію закінчених робіт (об'єкта ремонту), що визначається відповідно до проєктно-кошторисної документації, як 1 робота, оскільки сторони умовами Договору не визначили та передбачили оплату за виконані роботи, а ні поетапно, згідно наданих актів за кожен вид роботи, а не у вигляді авансового платежу, тобто умова Договору сторони не визначили обов'язок Замовника здійснити оплату фактично виконаних підрядником робіт за кожен Акт, як окремий від роботи.

Позивачем не доведено, що підтверджується відсутність певних доказів, що першим, як Підрядником виконано умови передбачені п. 1.2. Договору у повному обсязі, а Відповідач, як Замовник порушує права Позивача відмовляє останньому в оплаті.

Таким чином, обов'язок оплати виконаних робіт виникає у Замовника після виконання Підрядником робіт визначених проєктно-кошторисною документацією, тобто всіх видів робіт, як 1 робота, а тому наразі відсутні правові підстави для стягнення заборгованості за договором про закупівлю робіт в сумі 96957,60 грн.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст.ст. 11, 509, 525, 526, 530, 626, 629, 837, 843, 853, 854, 857, 879, 882 Цивільного кодексу України, ст.ст. 173, 174, 193, 317 Господарського кодексу України, Постанова Верховного Суду України від 02.10.2012 у справі № 23/236, Постанова об'єднаної палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 06.12.2019 у справі №910/7446/18, Постанова Верховного Суду від 14.07.2021 у справі № 911/1981/20, Постанова Верховного Суду від 20.04.2021 у справі №905/411/17, Постанова Верховного Суду від 17.03.2021 у справі №910/11592/19, Постанова Верховного Суду від 18.08.2021 у справі №910/18384/20, Постанова Верховного Суду від 24.10.2018 у справі № 910/2184/18, Постанова Верховного Суду від 16.09.2019 у справі №921/254/18, Постанова Верховного Суду від 15.10.2019 у справі № 921/262/18, Постанова Верховного Суду від 12.10.2018 у справі №927/603/17, Постанова Верховного Суду від 20.09.2022 у справі №922/2101/21, Постанова Верховного Суду від 19.07.2022 у справі №922/2212/21, Постанова Верховного суду від 28 березня 2017 року по справі №800/527/16, Рішення Європейського суду з прав людини у справі "Роуз Торія проти Іспанії", параграфи 29-30, рішення Європейського суду з прав людини у справі "Хірвісаарі проти Фінляндії", параграф 32, рішення Європейського суду з прав людини у справі "Надточій проти України", рішення Європейського суду з прав людини "Гурепка проти України № 2", рішення Європейського суду з прав людини у справі Трофимчук проти України, по.

4241/03 від 28.10.2010 року, рішення Європейського суду з прав людини у справі Яременко проти України, по. 32092/02 від 12.06.2008 року.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 21.01.2025 в позові відмовлено повністю.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 21.03.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 21.01.2025 скасовано та прийнято нове рішення, яким позовні вимоги Товариства з обмеженою відповідальністю "Ростдорстрой" задоволено та стягнуто з Департаменту будівництва та шляхового господарства Харківської міської ради на користь Товариства з обмеженою відповідальністю "РОСТДОРСТОЙ" 96957, 60 грн заборгованості за договором про закупівлю робіт та 6661,60 грн судового збору за розгляд справи в суді першої та апеляційної інстанції.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Постанова суду апеляційної інстанції мотивована тим, що як убачається з матеріалів справи, ТОВ "Ростдорстрой" (підрядник) виконав роботи за договором на суму 96957,60 грн (з ПДВ). Вручення відповідачу спірного акту виконаних робіт разом із супровідним листом є належним способом повідомлення останнього про готовність позивача до передачі закінчених робіт, а тому відповідно до вимог статті 882 Цивільного кодексу України відповідач як замовник мав негайно приступити до прийняття робіт після отримання такого повідомлення, проте доказів виконання відповідачем вищевказаного обов'язку матеріали справи не містять.

Оскільки відповідач після повідомлення про виконання позивачем підрядних робіт про жодні недоліки таких робіт в порядку абзацу частини 1 статті 853 Цивільного кодексу України не заявив то, враховуючи абзац 2 частини 1 статті 853 Цивільного кодексу України, він втратив можливість посилатися на недоліки виконаних робіт в подальшому.

Східний апеляційний господарський суд зауважив, що матеріали справи підтверджують факт виконання позивачем робіт за договором на суму 96957,60 грн (з ПДВ). Факт виконання ТОВ "Ростдорстрой" на зазначену суму не заперечується відповідачем.

Східний апеляційний господарський суд вважає помилковими висновки суду першої інстанції про те, що обов'язок зі сплати виконаних робіт у замовника виникає після виконання підрядником всього переліку робіт, передбачених проектно-кошторисною документацією, за умови їх прийняття замовником або відсутності обґрунтованих заперечень щодо їх прийняття.

Так, апеляційний господарський суд зауважив, що виходячи зі змісту умов пунктів 4.1., 4.2., 6.1.2. договору, оплата робіт за цим договором здійснюється по факту їх виконання підрядником, яке оформлене відповідним актом приймання-передачі протягом 90 (дев'яноста) календарних днів з моменту підписання такого акту. При цьому, жодною умовою договору не передбачено застереження, що така оплата здійснюється лише після виконання підрядником всього комплексу робіт, передбачених договором.

Відповідно до умов договору замовник здійснює контроль та технічний нагляд за якістю, обсягом та вартістю ремонту об'єкта, відповідністю виконаних робіт будівельним нормам та правилам, а матеріалів, виробів і конструкцій державним стандартам і технічним нормам. Замовник має право контролювати виконані роботи у строки, встановлені договором.

Також сторонами узгоджено, що якщо роботи виконані підрядником з недоробками та дефектами, що зафіксовано відповідним актом при прийомі виконаних робіт, Замовник може відстрочити оплату цих робіт. На протязі встановлених цим актом строків підрядник повинен усунути виявлені порушення і після цього Замовник перераховує утримані суми (п.4.9 договору).

Аналізуючи умови договору, Східний апеляційний господарський суд констатував, що у разі відмови замовника підписати акт приймання-передачі виконаних робіт підставою для нездійснення оплати виконаних за цим актом робіт може бути лише наявність недоліків (недоробок та дефектів) таких робіт при їх прийнятті, про що складається акт відповідно пункту 4.9. Договору або визнання акту приймання-передачі виконаних робіт недійсним в порядку 4 статті 882 ЦК України, якщо мотиви відмови другої сторони від підписання акту визнані судом обґрунтованими.

Як встановлено та зазначено вище, матеріали справи не містять, а відповідачем не надано обґрунтованої відмови від підписання актів виконаних робіт на суму 96957,60 грн.

Східний апеляційний господарський суд зазначив, що місцевий господарський суд дійшов не обґрунтованого висновку про відсутність правових підстав для задоволення позову, а тому оскаржуване рішення Господарського суду Харківської області у даній справі підлягає скасуванню з прийняттям нового рішення про задоволення позовних вимог, які є законними, обґрунтованими та доведеними належними доказами.

Висновок:

Аналізом спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів, в т.ч., що виникають при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними та у спорах щодо неналежного їх виконання встановлено, що учасниками у даній категорії справ переважно були фізичні особи-підприємці, товариства з обмеженою відповідальністю, комунальні та приватні підприємства.

Суддями Господарського суду Харківської області у справах зазначеної категорії приймалися рішення на підставі Господарського кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного кодексу України, Закону України "Про транспортно-експедиторську діяльність", Закону України "Про ринок природного газу".

Також, при прийнятті рішень у даній категорії справ, суддями Господарського суду Харківської області застосовано наступну судову практику: Постанова Верховного Суду від 06.11.2019 у справі №909/51/19, Постанова Верховного Суду від 10.09.2019 у справі №916/2403/18, Постанова Верховного Суду від 19.08.2022 у справі №908/2287/17, Постанова Верховного

Суду від 23.03.2023 у справі №920/505/22, Постанова Верховного Суду від 31.08.2022 у справі №910/15264/21, Постанова Верховного Суду від 02.10.2018 у справі №910/18036/17, Постанова Верховного Суду від 23.10.2019 у справі №917/1307/18, Рішення Європейського суду з прав людини у справі "Надточий проти України" від 15.05.2008р., Рішення Конституційного Суду України від 11.07.2013 № 7-рп/2013, Постанова Верховного Суду від 04.02.2020 у справі № 918/116/19, Постанова Верховного Суду від 02.11.2022 у справі № 910/14591/21, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 18.04.2023 у справі № 199/3152/20, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 18.03.2020 у справі № 902/417/18, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 28.06.2019 у справі № 761/9584/15-ц, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 07.09.2022 у справі № 910/16579/20, Постанова Верховного Суду від 26.08.2021 у справі № 911/378/17 (911/2223/20), Постанова Верховного Суду від 22.05.2019 у справі № 910/11733/18, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 23.09.2019 у справі № 920/1013/18, Постанова Верховного Суду від 04.06.2019 у справі № 904/3551/18, Постанова Верховного суду від 04.05.2018 р. у справі № 917/1068/17, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 06.11.2022 у справі № 922/1964/21, Постанова об'єднаної палати Касаційного господарського суду від 03.10.2019 у справі № 922/445/19, додаткова ухвала Верховного Суду у складі об'єднаної палати Касаційного господарського суду від 03.12.2021 у справі № 927/237/20, Постанова Верховного Суду від 29.09.2022 у справі №500/1912/22, Постанова Верховного Суду від 05.07.2019 у справі №905/600/18, Постанова Верховного Суду від 25.04.2018 у справі №803/350/17, Постанова Верховного Суду від 13.06.2018 у справі №815/1298/17, Постанова Верховного Суду від 14.08.2018 у справі №803/1387/17, Постанова Верховного Суду від 06.05.2021 у справі №903/323/20, Постанова Верховного Суду від 25.08.2021 у справі №914/1560/20, Постанова Верховного Суду від 08.02.2022 у справі №918/964/20, Постанова Верховного Суду від 31.05.2021 у справі №926/1812/21, Постанова Верховного Суду від 27.02.2024 у справі №911/858/22, Постанова Верховного Суду від 27.01.2020 у справі № 910/3579/17, Постанова Верховного Суду від 20.10.2020 у справі № 910/17533/19, Постанова Верховного Суду від 18.11.2019 у справі № 902/761/18, Постанова Верховного Суду від 04.12.2019 у справі №917/2101/17, Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 27.01.2022 у справі №917/996/20, Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 19.01.2022 у справі №902/418/20, Постанова Верховного Суду України від 02.10.2012 у справі № 23/236, Постанова об'єднаної палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 06.12.2019 у справі №910/7446/18, Постанова Верховного Суду від 14.07.2021 у справі № 911/1981/20, Постанова Верховного Суду від 20.04.2021 у справі №905/411/17, Постанова Верховного Суду від 17.03.2021 у справі №910/11592/19, Постанова Верховного Суду від 18.08.2021 у справі №910/18384/20, Постанова Верховного Суду від 24.10.2018 у справі № 910/2184/18, Постанова Верховного Суду від 16.09.2019 у справі №921/254/18,

Постанова Верховного Суду від 15.10.2019 у справі № 921/262/18, Постанова Верховного Суду від 12.10.2018 у справі №927/603/17, Постанова Верховного Суду від 20.09.2022 у справі №922/2101/21, Постанова Верховного Суду від 19.07.2022 у справі №922/2212/21, Постанова Верховного суду від 28 березня 2017 року по справі №800/527/16, Рішення Європейського суду з прав людини у справі "Надточий проти України" від 15.05.2008р., Рішення Європейського суду з прав людини у справі Серявін проти України, рішення від 10.02.2010, рішення Європейського суду з прав людини у справі "East/West Alliance Limited" проти України", заява № 19336/04, рішення Європейського суду з прав людини у справі "Лавентс проти Латвії", , рішення ЄСПЛ у справах "Белеш та інші проти Чеської Республіки", "Зубац проти Хорватії" №47273/99, пп. 50-51 та 69, ЄСПЛ 2002 IX, та "Волчлі проти Франції", №35787/03, п. 29, від 26.07.2007, Рішення Європейського суду з прав людини від 23.08.2016 у справі "Дж. К. та інші проти Швеції", рішення Європейського суду з прав людини від 15.11.2007 у справі "Бендерський проти України" ("BENDERSKIY v. Ukraine"), Рішення Європейського суду з прав людини у справі "Роуз Торія проти Іспанії", параграфи 29-30, рішення Європейського суду з прав людини у справі "Хірвісаарі проти Фінляндії", параграф 32, рішення Європейського суду з прав людини "Гурепка проти України № 2", рішення Європейського суду з прав людини у справі Трофимчук проти України, по. 4241/03 від 28.10.2010 року, рішення Європейського суду з прав людини у справі Яременко проти України, по. 32092/02 від 12.06.2008 року.

Проблемними питаннями при розгляді справ даної категорії було неправильне застосування норм матеріального права та порушення Господарським судом Харківської області норм процесуального права, а саме ст.ст. 7, 13, 42, 46, 74, 76, 77, 79, 129 Господарського процесуального кодексу України, ст.ст. 541, 551, 692, 1190 Цивільного кодексу України.

Нарікань щодо порушення строків розгляду справ даної категорії, своєчасності внесення рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень не було.

Підсумовуючи наведене, можна дійти висновку про те, що судочинство Господарським судом Харківської області у I кварталі 2025 року здійснено на стабільно високому рівні, як і в аналогічному періоді 2024 року.

Аналітичний відділ